

ИЗВЕШТАЈ О СТАЊУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА ПАНЧЕВА ЗА 2024. ГОДИНУ

Извештај о стању животне средине даје основни приказ праћења и стања животне средине на територији града Панчева. Израђује се на основу доступних података и података о испитивањима свих чинилаца животне средине у току 2024. године и даје процену тренутног стања као и препоруке и мере које треба спровести у наредном периоду у циљу побољшања стања. Извештај садржи податке о следећем:

- Стању и променама животне средине;
- Санационим плановима и другим предузетим мерама;
- Финансирању система заштите животне средине;
- Приоритетним обавезама и мерама у области система заштите животне средине;
- Другим подацима од значаја за заштиту животне средине.

1. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

На стање животне средине у Панчеву, као урбане средине, најважнији утицај има индустрија коју чини велики број постројења базне хемијске производње, првенствено због локације коју она заузима јер се налази у близини насељених места и на правцу доминантних ветрова, тако да су редовна улагања у смислу побољшања и усавршавања процеса производње веома битна. Све интезивнији саобраћај, индивидуална ложишта као и други утицаји људских фактора такође доводе до све већег загађења.

У Панчеву се сваке године у складу са законом обезбеђују средства и редовно спроводе мониторинзи квалитета ваздуха (где спада и мониторинг полена), воде (подземне и површинске-купалишта), земљишта и буке, како би се пратило стање животне средине на основу кога даље могу да се планирају мере за њено побољшање. Сви извештаји се могу наћи на сајту града Панчева www.pancevo.rs.

1.1. КВАЛИТЕТ ВАЗДУХА

Систематско праћење квалитета ваздуха обезбеђује се ради праћења степена загађености ваздуха у односу на граничне вредности (ГВ) и толерантне вредности (ТВ), праћења трендова концентрација по зонама, идентификације извора загађења, информисања јавности и давања препорука за понашање у ситуацијама прекорачења граничних вредности загађујућих материја у ваздуху, процене изложености популације и предузимање мера за заштиту ваздуха од загађивања и сагледавање утицаја предузетих мера.

Према Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС“ бр. 11/2010, 75/2010 и 63/13)¹ (у даљем тексту: Уредба), врше се мерења концентрација следећих материја: сумпордиоксида (SO₂), азотних оксида и азотдиоксида (NO_x/NO/NO₂), суспендованих честица (PM₁₀, PM_{2.5}), олова (Pb), бензена (C₆H₆), угљенмоноксида (CO) и приземног озона (O₃), мере се и концентрације и брзине таложења арсена (As), кадмијума (Cd), живе (Hg), никла (Ni), полицикличких ароматичних угљоводоника (ПАН) и бензо(а)пирена, а надлежни орган може да одлучи да прати концентрације и других загађујућих материја у ваздуху, као и алергени полен.

У 2024. години су се обављала мерења према Програму контроле квалитета ваздуха за град Панчево за 2015. и 2016. („Сл. лист града Панчева“ бр. 24/2016)¹³, а које финансира град Панчево и то:

- у оквиру аутоматског система за континуални мониторинг квалитета ваздуха града Панчева, на мерним станицама :

1. „Цара Душана“ (сумпор диоксид (SO₂), приземни озон (O₃), БТХ, (бензен, толуен, ксилен) азотни оксиди (NO_x/NO/NO₂), угљен моноксид (CO)),
 2. „Ватрогасни дом“ БТХ (бензен, толуен, ксилен)(апарат је на поправци), суспендоване честице (PM₁₀, PM_{2.5}, PM₁), приземни озон (O₃), азотни оксиди (NO_x/NO/NO₂))
 3. „Војловица“ (сумпор диоксид (SO₂), БТХ (бензен, толуен, ксилен), суспендоване честице (PM₁₀ PM_{2.5}), азотни оксиди (NO_x/NO/NO₂)) NH₃ амонијак
 4. „Старчево“ (сумпор диоксид (SO₂), азотни оксиди (NO_x/NO/NO₂), угљен моноксид (CO), приземни озон (O₃), суспендоване честице (PM₁₀) набавиће се нов апарат у 2025. години)
- у оквиру допунског мерења квалитета ваздуха коју обавља стручна организација :

- PM₁₀- свакодневно, 24-час. мерења на мерним местима „Стрелиште“ и „Нова Миса“
- накнадна анализа узорака PM₁₀ (на мерним местима „Стрелиште“ и „Нова Миса“) где је одређен садржај токсичног метала (Pb) и полицикличних ароматичних угљеводоника (PAH), бензо(а)пирена. (160 узорака)
- На мерној станици (мобилна екотоксиколошка лабораторија) „Народна башта“ свакодневно, аутоматски (бензен, толуен, ксилен, укупни азотни оксиди, амонијак, PM₁₀ и PM_{2.5})

Систематско мерење квалитета ваздуха у Панчеву је и у току 2024. године финансирало и надлежно министарство заштите животне средине које је обављано на 2 мерна места, „Ватрогасни дом“ и „Завод“ где су вршена следећа мерења:

1. сумпордиоксид-свакодневно, 24-час. мерења
2. азотдиоксид- свакодневно, 24-час. мерења
3. бензен, толуен и ксилен -24-час. мерења, сваког шестог дана
4. амонијак - свакодневно, 24-час. мерења
5. чађ - свакодневно, 24-час. мерења
6. укупне таложне материје, месечно
7. 3 тешка метала из сваког узорка таложних материја (Pb, Cd, Zn).

Из узорака PM₁₀, са мерног места „Стрелиште“ (које се узоркује сваки трећи дан), одређен је садржај 4 токсична метала (Pb, Cd, As, Ni) и бензо(а) пирен сваки девети дан (41 узорак).

Агенција за заштиту животне средине Републике Србије има аутоматску станицу за мерење квалитета ваздуха у насељу Содара, али резултати мерења нису обрађени у овом документу.

1.1.1 Анализа резултата мерења у оквиру аутоматског система за континуални мониторинг квалитета ваздуха града Панчева

Анализом резултата мерења у 2024. години са мерних станица „Цара Душана“, „Ватрогасни дом“, „Војловица“ и „Старчево“ можемо да констатујемо да није било прекорачења ГВ мерених параметара осим за суспензоване честице.

Годишњи и месечни извештаји квалитета ваздуха се могу наћи на адреси:

<https://www.pancevo.rs/dokumenta/ekologija-dokumenti/vazduh/>

Ваздух у агломерацији Панчево, која обухвата територију града Панчева, је најоптерећенији суспендованим честицама PM и већ дуги низ година су разлог треће категорије ваздуха^{3,4,5,6}.

У последњих пет година суспендоване честице PM₁₀ нису прекорачиле годишње граничне вредности ГВ(1г) осим 2022. године на две станице „Војловица“ и „Старчево“

Број дана када су прекорачене 24-часовне концентрације је био преко дозвољеног броја (35) на годишњем нивоу, на свим станицама у последњих пет година, осим на мерној станици „Ватрогасни дом“ у 2021. и 2022. години. У Табели 1. приказане су средње годишње концентрације, број прекорачења ГВ и ТВ као и максимална средња дневна концентрација PM₁₀ за период од 2020.-2024. на станицама „Војловица“, „Старчево“ и „Ватрогасни дом“.

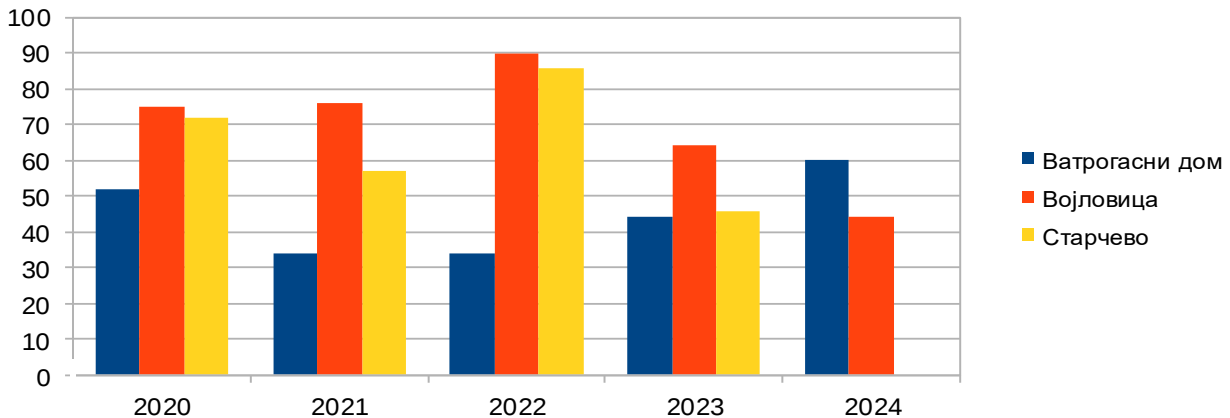
Табела 1. Приказ статистичких података за PM_{10} на мерним местима “Војловица”, “Старчево” и “Ватрогасни дом” за период од 2020.- 2024. године

Година	Статистички подаци за PM_{10}	Војловица	Старчево	В. дом
2020	Средња год концентрација PM_{10} ($\mu g/m^3$)	33,61	32,32	29,89
	Број прек. ГВ(број на ГВ) и ТВ(број на ТВ)	75	72	51+1
	Макс средња дневна конц. PM_{10} ($\mu g/m^3$)	348	322	213
2021	Средња год концентрација PM_{10} ($\mu g/m^3$)	36,7	31,45	26,3
	Број прек. ГВ(број на ГВ) и ТВ(број на ТВ)	76(2)	57	35
	Макс средња дневна конц. PM_{10} ($\mu g/m^3$)	139	138	109
2022	Средња год концентрација PM_{10} ($\mu g/m^3$)	41,58	41,05	26,62
	Број прек. ГВ(број на ГВ) и ТВ(број на ТВ)	90	86(3)	34
	Макс средња дневна конц. PM_{10} ($\mu g/m^3$)	168	167	126
2023	Средња год концентрација PM_{10} ($\mu g/m^3$)	33,89	Недовољан бр. мерења	30,34
	Број прек. ГВ(број на ГВ) и ТВ(број на ТВ)	64	46	44
	Макс средња дневна конц. PM_{10} ($\mu g/m^3$)	135	200	136
2024	Средња год концентрација PM_{10} ($\mu g/m^3$)	30,8 (28,74)*кор		34,5 (34,91)*кор
	Број прек. ГВ(број на ГВ) и ТВ(број на ТВ)	44 (37)*кор		60 (55)*кор
	Макс средња дневна конц. PM_{10} ($\mu g/m^3$)	144 (146,53)*кор		153 (150,1)*кор

*кор Напомена: PM честице на станицама „Ватрогасни дом“ и „Војловица“ се мере аутоматком методом која није референтна према Закону и Уредби. Током 2023. и 2024 године урађена је корекција тј спроведен је тест еквивалентности метода узорковања PM_{10} $PM_{2.5}$ суспендованих честица у амбијенталном ваздуху

На Слици 1. дат је број дневних прекорачења PM_{10} на годишњем нивоу за период од 2020.-2024. године. Тренд броја 24ч прекорачења на мерној станици „Ваторгасни дом“ показује пад до 2022., а затим опет расте до 2024. године. На мерној станици „Старчево“ је регистрован велики број дневних прекорачења сваке године, са трендом пада до 2021. да би у 2022. опет био скок (у 2023. години се на слици види пад, али како овде имамо недовољан број мерења само 34,03% предпостављамо да би тај број био далеко већи), у 2024. није било мерења због квара на апарату, (у 2025. су опредељена средства за куповину новог апарата). На мерној станици „Војловица“ регистрован је константан раст броја прекорачења, до 2022. године да би у 2023. и 2024. години имао тренд пада.

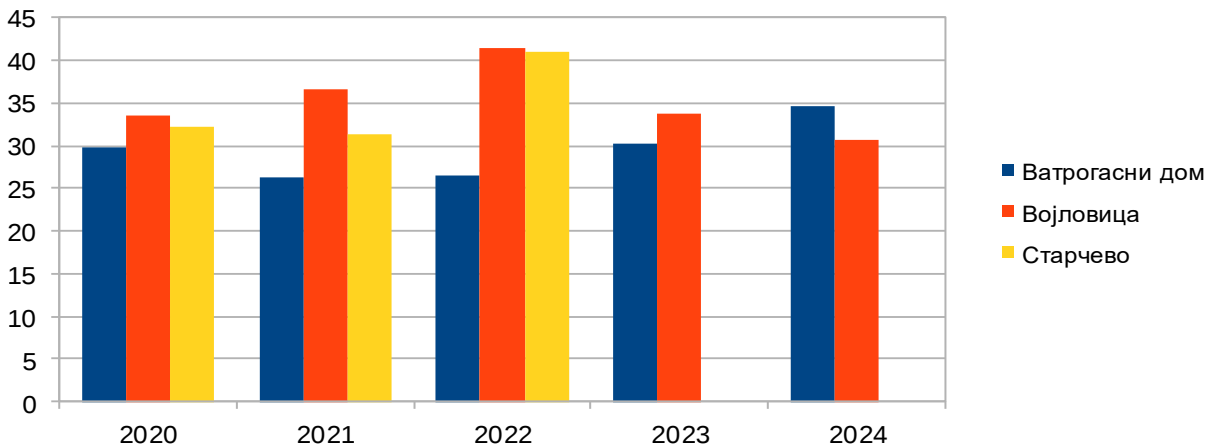
Број прекорачења ГВ(24 ч) PM₁₀

Слика 1. Број дневних прекорачења PM₁₀ на годишњем нивоу за период од 2020.- 2024. године

Слика 2. приказује средње годишње концентрације PM₁₀ за период од 2020.-2024. године на мерним станицама „Ватрогасни дом“, „Војловица“ и „Старчево“. На мерној станици „Ватрогасни дом“ регистрован је благи пад средњих годишњих концентрација до 2021. где затим имамо раст до 2024. године. На мерној станици у „Старчеву“ имамо тренд пада до 2021. године, где се у 2022. опет региструје скок (у 2023. години немамо довољан број мерења). У „Војловици“ имамо тренд раста до 2020. године , а затим тренд пада.

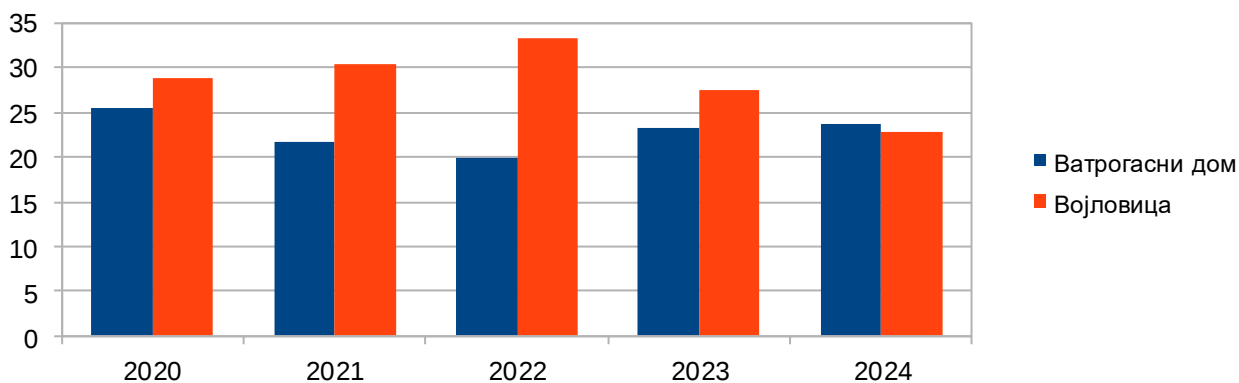
Средње годишње вредности PM₁₀ (µg/m³)

Слика 2. Средње годишње концентрације PM₁₀ за период од 2020.-2024. године на мерним станицама „Ватрогасни дом“, „Војловица“ и „Старчево“

У последње пет година PM_{2.5} се мери на две мерне станице „Ватрогасни дом“ и „Војловица“ чији је приказ средњих годишњих концентрација дат на Сlici 3. На станици „Војловица“ у 2024. години није било прекорачења, док за период од 2020.- 2023. године имамо прекорачење ГВ(1г)= 25 µg/m³. На мерној станици „Ватрогасни дом“ имамо прекорачење средњих годишњих концентрација само у 2020. години (веома близу ГВ). Тренд пада се уочава до 2022. године да би се у 2023. и 2024. години уочио благи пораст.

Средње годишње вредности PM_{2,5} (µg/m³)

Слика 3. Средње годишње концентрације PM_{2,5} за период од 2020.-2024. године на мерним станицама „Ватрогасни дом“ и „Војловица“

Град Панчево је у складу са чланом 31. Закона о заштити ваздуха ("Сл. гласник РС" бр. 36/09, 10/13 и 26/21-др.закон)⁸ донео План квалитета ваздуха за град Панчево (Закључак Скупштине града Панчева, бр II-04-06-3/2018-1 од 12.01.2018.)¹⁴ на који је добијена сагласност Министарства за заштиту животне средине (бр. 353-01-833/2017-03 од 17.11.2017.). План је анализирао стање квалитета ваздуха у граду Панчеву до 2014. године а период на који је План донешен је од 2015. до 2020. године. План квалитета ваздуха у Панчеву за период 2022.-2027. године је урађен почетком 2023. године за који је добијена је званична сагласност надлежног министарства бр. 353-01-01363/2/2023-04 од 18. 04. 2023. Градско веће града Панчева га је усвојило Закључком бр II -05-06-15/2023-22 од 21. 06. 2023. а Скупштина града Панчева га је усвојила Закључком бр II -04-06-5/2023-3 од 10. 07. 2023. године.¹⁶

Измерене концентрације РМ-а током хладнијег периода у години, током зиме и јесени много су више на свим мерним местима у односу на пролеће и лето што је и очекивано. Већа концентрација РМ честица у току зиме јесте појава присутна у целом свету и углавном је узрокована стабилним временским приликама, које карактерише ветар мале брзине и температурна инверзија, као и емисијама из димњака приватних кућних ложишта на чврсто гориво. Високе концентрације се обично јављају у мирним ведрим ноћима, када је дисперзија ограничена.

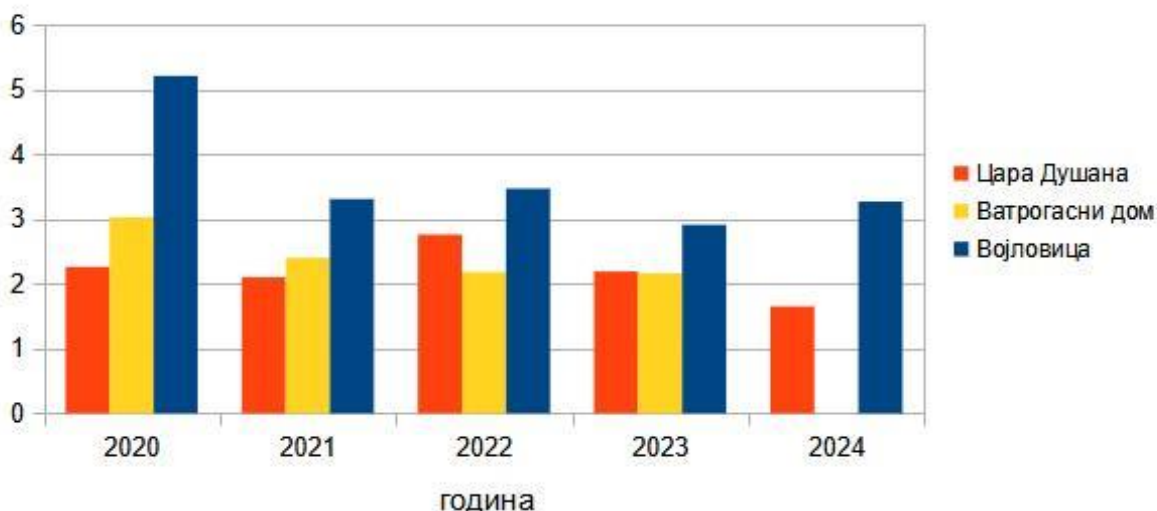
Број прекорачења током лета и пролећа нам говори о изворима који су активни током целе године као што је утицај саобраћаја и емисија из јужне индустријске зоне

Анализа резултата средњих годишњих концентрација бензена у ваздуху од 2009. године су показивала да нема прекорачења ГВ на годишњем нивоу уз врло мале осцилације. Средње годишње концентрације бензена за период од 2020.-2024. године приказане су на Слици 4. На мерној станици „Ватрогасни дом“ се примећује тренд благог пада (у 2024. години апарат био у квару). На станици „Цара Душана“ имамо тренд благог пада до 2021. године да би био пораст у 2022. години, а затим опет тренд незнатног пада у 2023. и 2024. години.

На мерној станици, која је искључиво индустријског типа, „Војловица“ вредности бензена су без прекорачења, али су највеће у односу на остале локације. Од 2021.-2024. тренд варира те видимо благи раст у 2022. и у 2024. у односу на 2021. и 2023. респективно (у 2020. концентрација $C_{\text{ср Вој}} = 5,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ је само за 67,79 % података што није довољан број валидних података према Уредби па се не може рећи да је прекорачена вредност).

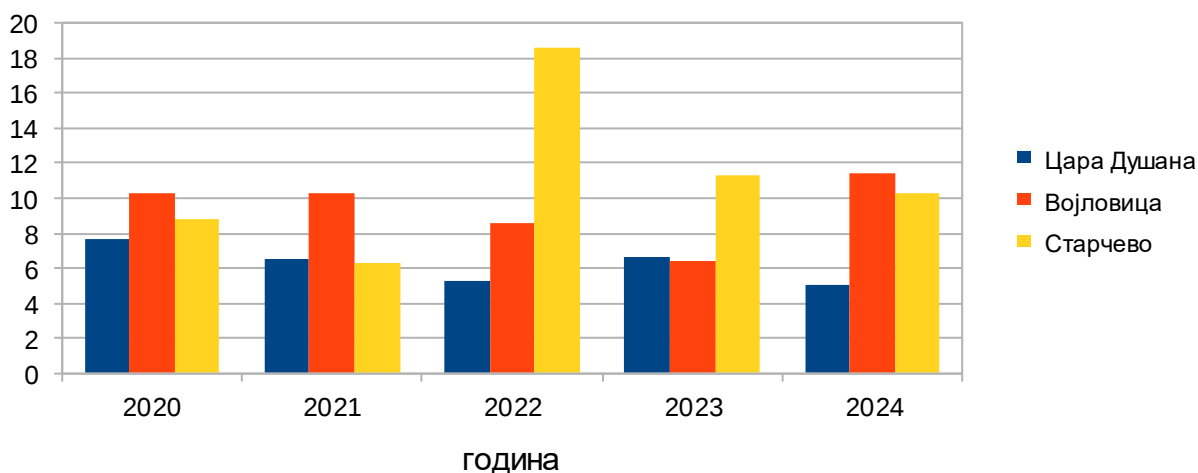
Број високих једночасовних концентрација, нарочито оне које су се регистровале на мерној станици „Војловица“ одн. „Ватрогасни дом“, углавном као последица неприлагођавања производних процеса фабрика ЛИЗ неповољним метеоролошким ситуацијама, драстично је смањен.

Средње годишње вредности бензена ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Слика 4. Средње годишње концентрације бензена за период од 2020.-2024. године на мерним станицама „Цара Душана“, „Ватрогасни дом“ и „Војловица“.

Средња годишња концентрација SO_2 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Слика 5. Средње годишње концентрације сумпордиоксида у периоду од 2020.-2024. године на мерним станицама „Цара Душана“, „Војловица“ и „Старчево“.

Као и ранијих година и у последњих пет година (види Сliku 5.), просечне годишње концентрације сумпордиоксида знатно су ниже од оних које одређује Уредба¹. У 2020. и 2022. и 2024. години, нису регистрована никаква прекорачења, осим у 2021. на локацији „Војловица“ где је регистровано једно прекорачење ГВ (1ч) и у 2023. години је било 3 прекорачења ГВ (1ч) и то 2 прекорачења ГВ (1ч) на локацији „Цара Душана“ и 1 прекорачење ГВ (1ч) на локацији „Војловица“, с тим што нигде није прекорачен дозвољен број (24ч) прекорачења на годишњем нивоу.

У оквиру система за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха у последњих пет година као и ранијих година концентрације *толуена* у ваздуху су биле далеко ниже од дефинисане дозвољене вредности.

У последњих пет година за *азотдиоксид* није била прекорачена средња годишња вредност. На мерном месту „Цара Душана“ у 2021. години регистровано је 8 прекорачења ГВ(1ч) од кога је 4 било преко ТВ.

На мерним станицама „Ватрогасни дом“, „Војловица“ и „Старчево“ у периоду од 2020-.2024 . године према Уредби¹ није било прекорачења ГВ за 1ч. и 24ч. (од маја месеца 2019. године азот диоксид се поново мери на мерној станици „Ватрогасни дом“ , и „Старчево“, а на Војловици од 2023. када су купљени нови анализатори). На Војловици се од 2023. године мери амонијак и није било прекорачења граничних вредности.

На основу мерења градског мониторинга за контролу квалитета ваздуха може се закључити да је ваздух на територији града Панчева константно оптерећен суспендованим честицама РМ. Иако нису прекорачене средње годишње вредности за РМ у 2024. години, број прекорачења РМ₁₀ ГВ за 24 часа на годишњем нивоу је и даље преко дозвољене вредности од 35.

Мерна места која су постављена у насељеним местима у којима се користе индивидуална ложишта показују видан утицај на пораст концентрација РМ током сезоне грејања. Утицај на пораст РМ у ваздуху доприносе и константни извори током целе године као што су ЈИЗ и саобраћај, што нам показују повремена прекорачења током пролећа и лета (сезона без ложења).

Треба истаћи да су улагања у смислу побољшања и усавршавања процеса производње у ЈИЗ видна кроз резултате квалитета ваздуха (као на пример концентрације бензена), али још увек нису довољна, што се види кроз нови Плана квалитета ваздуха града Панчева.

<http://pancevo.kosava.net/>

1.1.2 Анализа резултата мерења квалитета ваздуха коју обавља стручна организација на територији града Панчева

Према „Извештају о извршеним мерењима амбијенталног ваздуха на подручју града Панчева за 2024. годину“ број 01-110/29-2024 од 30.01.2025 , стручне организације Завода за јавно здравље (у даљем тексту ЗЗЈЗ) Панчево ² („Извештај о извршеним мерењима амбијенталног ваздуха на подручју града Панчева за 2024. годину“ бр. 01-694/10-2023 од 5.02.2025.) и „Извештај о извршеним мерењима амбијенталног ваздуха у Панчеву на локацији Народна башта са проценом загађујућих материја у ваздуху на здравље становништва“, 2024. година, бр. 01-692/15-2023 од 10.02.2025.)²:<https://www.pancevo.rs/dokumenta/ekologija-dokumenti/vazduh/>

“Анализом резултата праћења квалитета ваздуха у 2024. години у агломерацији «Панчево» које врши Завод за јавно здравље Панчево, може се закључити да у загађењу ваздуха Панчева најзначајније учешће имају честице (чађ и РМ₁₀).

Присуство *чађи* у ваздуху Панчева је нарочито изражено у периоду зиме, тј. грејне сезоне. У 2024. години просечне годишње концентрације имале су вредности од 11,37 µg/m³ - 14,05 µg/m³ . На мерном месту Ватрогасни дом просечна вредност годишње концентрације чађи је мања него на мерном месту Завод. Број дана са концентрацијама чађи већим од МДК (50 µg/m³) на мерним местима у Панчеву износио је од 7 дана, што је више у односу на прошлу годину. Највише дана са концентрацијама чађи изнад граничне вредности имисије регистровано је на мерном месту Ватрогасни дом 4 и Завод 7. Просечне годишње концентрације чађи у 2024. години су у нивоу у односу на просечне годишње концентрације у 2023. години на мерном месту Ватрогасни дом и веће на мерном месту Завод. На свим мерним местима, као и у претходним годинама знатно су веће просечне концентрације чађи у зимском од просечних концентрација у летњем периоду.

Повећане концентрације чађи у зимском периоду упућује да је чађ пореклом од индивидуалних ложишта. Међутим, знатно мање вредности чађи последњих дана у односу на петогодишњи и десетогодишњи просек указују да предузете мере имају ефекта.

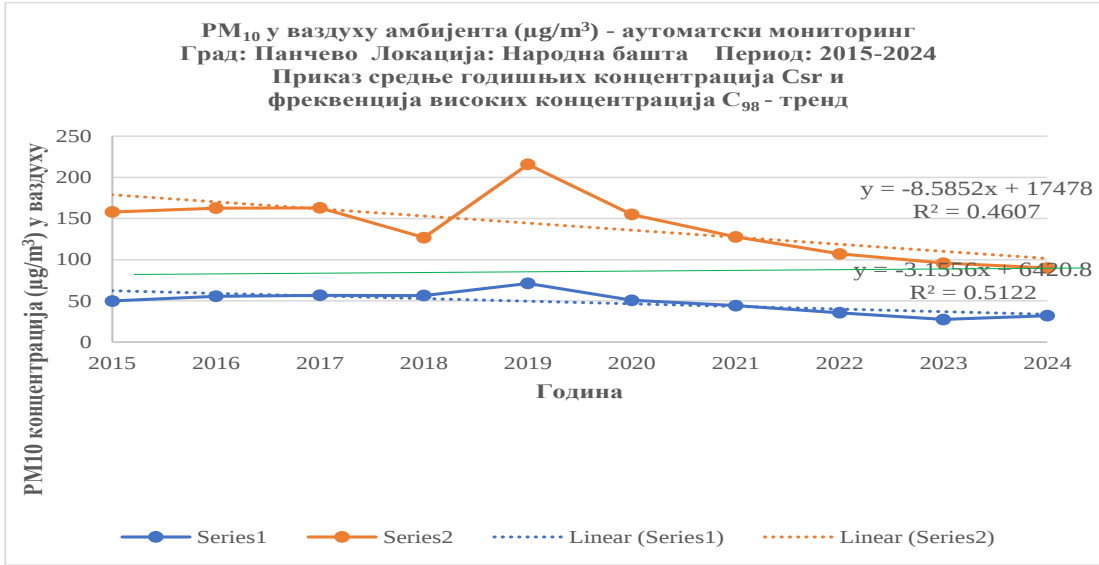
Да би се смањио здравствени ризик неопходно је смањити присуство чађи у ваздуху Панчева, што се постиже контролисаном емисијом.

РМ₁₀ у загађењу ваздуха у Панчеву значајно учествују и у 2024. години. Посматрајући однос узетих узорака и броја дана са концентрацијама РМ₁₀ угрожавајућим за здравље на мерном месту Стрелиште, може се рећи да је здравље становништва Панчева угрожено високим концентрацијама

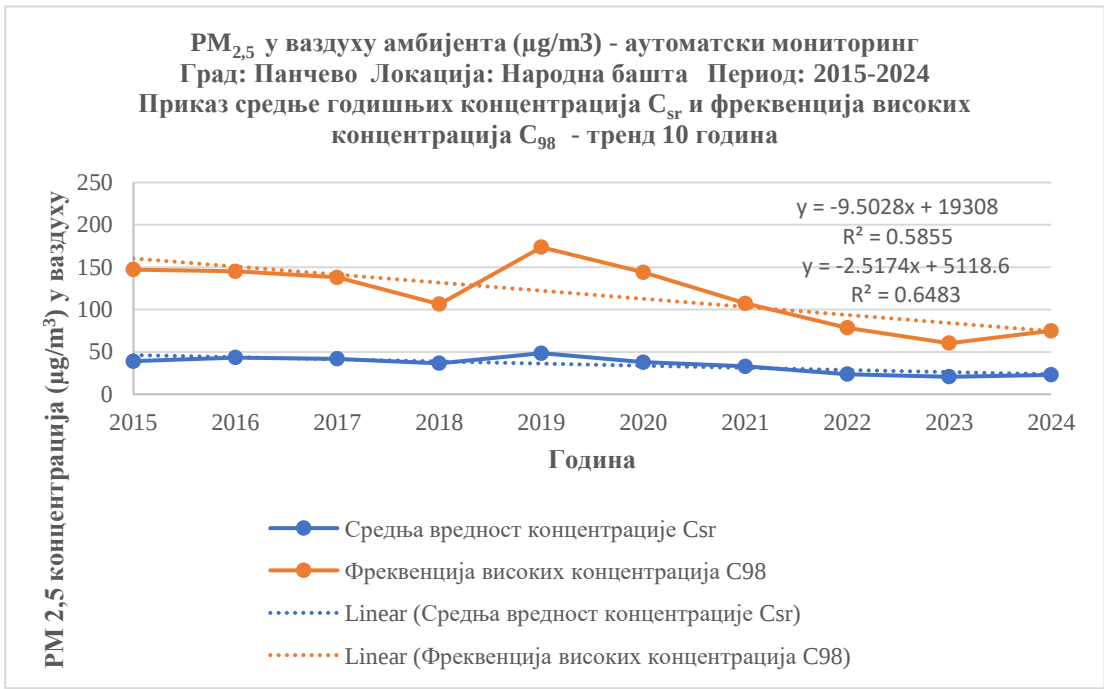
овог полутанта у 20,5% праћених дана у години. У односу на претходну годину, ситуација у погледу PM_{10} честица је погоршана, те је неопходно и даље радити на смањењу присуства ових честица у ваздуху. На Сликама 6. и 7. дати су прикази средњих годишњих концентрација и C_{98} за PM_{10} и $PM_{2,5}$ на локацији „Народна Башта“ од 2015. - 2024. године и Слици 8. број дана са средњим дневним концентрацијама већим од ГВ за 24h за PM_{10}

Средње годишње вредности концентрација PM_{10} су мање од годишње граничне вредности према уредби ($40\mu g/m^3$), али су веће од препоручене вредности Светске здравствене организације ($15\mu g/m^3$), као и на свим мерним местима у оквиру додатног мониторинга за град Панчево.

Да би присуство овог параметра у ваздуху било прихватљиво неопходна је санација у смислу смањења присуства PM_{10} у ваздуху.

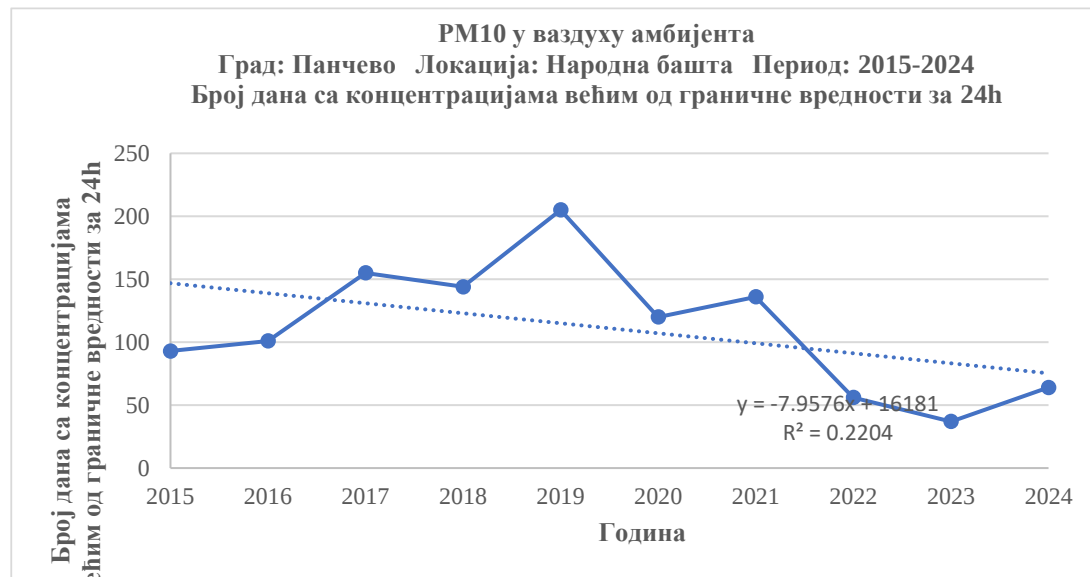
Слика 6. Приказ средњих годишњих концентрација и C_{98} за PM_{10} на локацији „Народна Башта“ од 2015. - 2024. године

Слика 7. Приказ средњих годишњих концентрација и C_{98} $PM_{2,5}$ на локацији „Народна Башта“ од 2015. - 2024. године

Честице PM_{10} и $PM_{2.5}$ су веома значајне са аспекта утицаја на здравље. Континуални мониторинг ових честица сведочи о великој оптерећености ваздуха овим честицама.

Здравствене последице повећаних концентрација честица у ваздуху могу бити вишеструке.

Слика 8. Број дана са средњим дневним концентрацијама већим од ГВ за 24h за PM_{10}

Чађ, PM_{10} и $PM_{2.5}$ су честице одговорне за многе штетне здравствене ефекте код људи, нарочито код припадника осетљивих популационих група (хронични болесници, деца, стари, труднице). Ефекти честица на здравље могу бити акутни и хронични. Штетни акутни ефекти на здравље од присуства повећаних концентрација честица у ваздуху огледају се у томе што људи са срчаним или плућним болестима (као што је застојна срчана инсуфицијенција, обољења коронарних артерија, астма или хронична обструктивна болест плућа), стари и деца чешће посећују службу хитне помоћи, чешће одлазе на болничко лечење или у неким случајевима чак умиру због енормног погоршања основне болести. Када су изложени загађењу честицама људи са срчаним обољењима могу доживети бол у грудима, палпитације (подрхтавање), кратко и плитко дисање, кашаљ и замарање. Загађење честицама може бити удружено са срчаним аритмијама, срчаним нападима, може повећати осетљивост за респираторне инфекције, погоршати постојеће респираторне болести, као што су астма или хронични бронхитис. Оболели чешће користе услуге здравствене заштите и повећана је укупна потрошња лекова. Честа погоршања болести умањују квалитет живота ових особа. Повећане концентрације честица у ваздуху одговорне су за повећану смртност код болесника који болују од кардиоваскуларних и хроничних респираторних болести. Повећана концентрација честица смањује видљивост и може бити одговорна за саобраћајни трауматизам.

У саставу чађи налазе се *ароматични угљоводоници и полициклични ароматични угљоводоници (ПАУ)* високе масе. Неки од њих, као бензо-а-пирен, бензо-б-нафто 2,1 тиопхен (из ложишта на угаљ) и циклопентан-цд-пирен (из мотора) су канцерогени. Ови угљоводоници су представљени УВ фракцијом при селективној двоканалној анализи чађи на локацији Стрелиште. Дугорочна изложеност повишеним концентрацијама чађи може довести до појаве канцера плућа и других дисајних органа код изложених особа.

На основу резултата бројних студија које су се бавиле проучавањем утицаја честица на здравље, Светска здравствена организација је усвојила становиште да не постоји концентрација честица у ваздуху која се може сматрати безбедном за здравље људи.

Може се закључити да је присуство честица у ваздуху Панчева значајан еколошки проблем који захтева решавање у циљу многоструке заштите здравља изложеног становништва.

Оболевање и умирање због изложености честицама скопчано је са великим материјалним трошковима појединаца, здравствене службе, али и читаве заједнице. Тим трошковима могу се

придодати трошкови за одржавање чистоће комуналне заједнице (прање и кречење фасада, споменика, улица....), због ефекта прљања од честица.

Амонијак је у 2024. години на локацији Завод и Ватрогасни дом имао вредности средњих годишњих концентрација у нивоу као и прошле године. Није било измерених дневних концентрација амонијака преко граничне вредности ни на једној од ове две локације, као и прошле године. Амонијак у организам доспева преко органа за дисање, раствара се у влажним слузницама и делује као иританс. Осим иритације могући су и каустични ефекти са оштећењем ткива. Ефекти повишених концентрација у ваздуху се испољавају на горњим дисајним путевима и очима у виду печења у носу и ждрелу, надражајног кашља, као и сузења и печења у очима. Хронична изложеност мањим концентрацијама амонијака може изазвати губитак осећаја мириса, хроничне катаралне промене на слузокожи коњуктива, носа, доњих дисајних путева и алергијске манифестације. Као компликације могу се јавити облитерантни бронхиолитис, хронични бронхитис, бронхијектазије и астма, катаракта и ожиљне промене на једњаку и желуцу. ЕРА сматра да изложеност дневним концентрацијама мањим од $100 \mu\text{g}/\text{m}^3$ током живота не доводи до видљивих здравствених ефеката.

Азотдиоксид је у 2024. години на локацији Ватрогасни дом имао ниже вредности годишњих концентрација него прошле године и на локацији Завод више него прошле године. Иако азотдиоксид не оптерећује значајно ваздух у Панчеву потребно уложити напор да присуство ове супстанце буде још мање у ваздуху него до сада, због његових вишеструких штетних ефеката.

Азотови оксиди у тропосфери делују као прекурсори приземног озона и знатно доприносе стварању фотохемијског смога. Осим тога азотни оксиди доводе до оштећења озонског омотача у стратосфери и стварања озонских празнина. Азотови оксиди доприносе глобалном загревању са ефектима „стаклене баште“. Азотдиоксид има штетно дејство на вегетацију, а на људе делује као иританс на слузокоже доњих дисајних путева. Азотдиоксид има загушљив мирис, али концентрације овог гаса које већ могу штетно утицати на организам не могу се осетити чулом мириса. У дисајним путевима овај гас прелази у азотну киселину, нитрите и нитрате који се разnose крвотоком. Проузрокује метхемоглобинемију.

Средње годишње концентрације *бензена* су у претходних пет година, као и у 2024. биле у оквиру норме предвиђене Уредбом. Концентрације бензена регистроване у ваздуху у Панчеву током године не могу бити одговорне за појаву акутних ефеката на здравље. Дуготрајна изложеност повишеним концентрацијама бензена у ваздуху носи ризик од обољевања крвног ткива, коштане сржи и појаве малигних обољења. Манифестација токсичног деловања бензена може бити анемија мањег или већег степена и смањење броја белих крвних зрна у крви. Ове промене могу нестати, ако се излагање бензену прекине. Могуће су имунолошке промене у смислу смањене отпорности организма на инфекције, поремећаји нервног система-поремећаји равнотеже, понашања и психомоторике као и менструални поремећаји. Најтежа последица дугорочне изложености бензену је појава малигних обољења крви и лимфног ткива. Ризик је већи за оне изложене у чијим породицама је било случајева обољевања од оваквих обољења. Бензен припада групи опасних полутаната у ваздуху, хуманим канцерогенима групе А.

Индекс квалитета ваздуха (AQI)

је бездимензионална величина којом се оцењује штетност утицаја загађујућих материја у ваздуху на здравље људи и животну средину. Он интегрише утицаје концентрација појединих полутаната. Анализом *индекса квалитета ваздуха* за сумпордиоксид на мерним местима Ватрогасни дом и Завод уочава се да је индекс квалитета ваздуха припадао класи «одличан» у свим узорцима .

Анализом *индекса квалитета ваздуха* за азотдиоксид на мерном месту Ватрогасни дом уочава се да је индекс квалитета ваздуха припадао класи «одличан» 357 (97,5%) дана и класи «добар» 9 (2,5%) дана, односно на мерном месту Завод индекс квалитета ваздуха је припадао класи «одличан» 359 (98,4%) и класи «добар» 6 (1,6%) дана.

Анализом *индекса квалитета ваздуха* за PM_{10} на месту „Стрелиште“ уочава се да је укупан број дана са угрожавајућим концентрацијама PM_{10} (сагледан у односу на број узетих узорака) износи 16 (20,5%), индекс квалитета ваздуха припадао је класи «загађен», а у класи «јакко загађен» није било дана. На овој локацији је измерено 9 (11,5%) узорака са концентрацијама које угрожавају само сензитивне групе ,а које припадају класи «прихватљив» ваздух.

Анализом *индекса квалитета ваздуха за PM_{10}* на месту „Нова Миса“ уочава се да је укупан број дана са угрожавајућим концентрацијама PM_{10} (сагледан у односу на број узетих узорак) износи 58 (15,8%). Индекс квалитета ваздуха припадао је класи «загађен» 55 (15,0%) дана, а у класи «јачо загађен» 3 (0,8%) дана. На овој локацији је измерено 37 (10,1%) узорак са концентрацијама које угрожавају само сензитивне групе, а које припадају класи «прихватљив» ваздух.

Анализом *индекса квалитета ваздуха за PM_{10}* на мерном месту „Народна Башта“, оцењени квалитет ваздуха је 64 (19,2%) дана био са угрожавајућим концентрацијама PM_{10} . Од тог су вредности концентрација чађи припадале класи «загађен» током 59 (17,7%) дана, а током 5 (1,5%) дана су припадале класи «јачо загађен» ваздух. На овој локацији је измерено 28 (8,4%) узорак са концентрацијама PM_{10} које угрожавају само сензитивне групе.

Предлог мера

Предлог мера за постизање бољег квалитета ваздуха у Панчеву подразумева низ мера које је потребно спроводити систематски и континуирано да би се у што краћем временском периоду достигле норме које закон предвиђа за поједине загађујуће материје, а током времена постигле и ниже концентрације ради заштите здравља људи и животне средине.

*Мере за смањење аерозагађења пореклом из стационарних извора:

1. Ширење даљинског система грејања и процеса гасификације, посебно у насељу Нова Миса.
2. Контрола процеса сагоревања у котларницама.
3. Редовна контрола емисије загађујућих супстанци из процеса производње у индустрији.

*Мере за смањење честичног аерозагађења:

1. Редовно чишћење и прање саобраћајница и тротоара.
2. Редовно одношење смећа и уклањање нехигијенских депонија.
3. Примена термоизолације у стамбеном сектору ради смањења количине утрошених фосилих горива.
4. Унапређење примене алтернативних извора енергије у свим секторима.
5. Проширити уређене зелене површине – обезбедити зелени појас поред саобраћајница и уредити запуштене парцеле.

*Мере за смањење аерозагађења дифузних загађивача:

- 1-Контролисати исправност функционисања система сагоревања индивидуалних ложишта.

Мере за смањење аерозагађења узрокованог саобраћајем:

1. Оптимизовати регулацију саобраћаја.
2. Обезбедити виши ниво техничке исправности возила.
3. Повећати примену електричних возила и возила које користе за погон друге „чистије“ енергије.
4. Обезбедити квалитетна горива за саобраћај.
5. Контролисати рад бензинских пумпи и смањити аерозагађење ваздуха нафтним дериватима.
6. Изградити квалитетне и безбедне бициклистичке и пешачке стазе.
7. Промовисати коришћење јавног превоза и бициклизма.

*Мере за унапређење информисања и развоја еколошке свести:

1. Свакодневно информисати јавност о квалитету ваздуха у агломерацији „Панчево“ и о потреби свакодневног спровођења превентивних мера. Завод за јавно здравље Панчево обавештава јавност путем два портала: www.zjzpa.org.rs и www.paneko.rs.
2. Редовно спроводити акције уз активно укључивање становништва, града и инспекцијских служби. О предузетим акцијама за чистији ваздух и постигнутим ефектима правовремено и објективно информисати становништво.
3. Континуирано едуковати становништво о значају одржавања доброг квалитета ваздуха и мерама превенције.“

1.1.3. Мерење алергеног полена на подручју града Панчева

Мерење концентрације полена алергених биљних врста у ваздуху обавља се уређајем за узорковање који је постављен на згради Градске управе града Панчева, где се вредности концентрације полена у ваздуху мере на висини око 15 m изнад површине тла.

Аерополен се сакупља апаратом (клопка за алергени полен) који је у власништву Града Панчева. Идентификација полена се врши у лабораторији стручне куће на 24 биљне врсте (леска, јова, дуд, тисе-чепреси, брест, топола, јавор, врба, јасен, бреза, граб, платан, орах, хрст, бор-четинари, конопља, траве, липа, боквица, киселица, коприве, штирови, пелин, амброзија).

Стручна кућа Завод за јавно здравље Панчево је у току 2024. године вршио мониторинг алергеног полена на основу Уговора о набавци услуге мониторинга полена за 2024. и 2025. годину бр. XI-13-405-129/2023 од 03.01.2024. године и доставио „Годишњи извештај о резултатима испитивања алергеног полена у ваздуху на територији града Панчева и околине (за период од 05.02.2024. до 03.11.2024. године бр. ПЛ54 од 26.11. 2024)

<https://www.pancevo.rs/lokalna-samouprava/ekologija/monitoring-vazduha/monitoring-polena/>

Мерења полена у ваздуху обухватају три сезоне цветања:

- сезона цветања дрвећа која почиње почетком фебруара цветањем леске и јове и траје до почетка маја;
- сезона цветања трава која траје од маја до друге декаде јула, а осим цветања трава карактерише је и цветање борова и липа;
- сезона цветања корова која траје од друге половине јула до почетка новембра месеца и карактерише је цветање амброзије.

У 2024. години, према одлуци Агенције за заштиту животне средине Србије праћење полинације почело је 05.02.2024., а завршило се 03.11.2024. године.

У првој сезони је интензивна полинација дрвећа. По броју дана са високим здравственим ризиком истичу се дани полинације тиса и чепреса, док су остале врсте дрвећа чији полен има јак алергени потенцијал имале висок здравствени ризик од пар дана. Интензивнија полинација трава и коприва почиње у периоду после маја месеца. У овом периоду најјачи алергени су полени трава. Обзиром да између корова и трава постоје унакрсне алергијске реакције, могуће је очекивати у овом периоду појаве јаких алергијских симптома код вулнерабилног становништва. У периоду полинације корова значајно се детектује полен амброзије, која има и најјаче алергено дејство. Амброзија продукује полен током целог овог периода. Највише концентрације се региструју у другој половини августа и првој половини септембра месеца.

Слика 9. Укупне концентрације полена алергених биљака

Из графичког приказа *укупних концентрација* полена на годишњем нивоу, Слика 9. види се да су у ваздуху у Панчеву током периода мерења у 2024. години највише концентрације полена биле укупне концентрације полена тиса и чепреса (5310 поленових зрна/m³ ваздуха), амброзије (4489

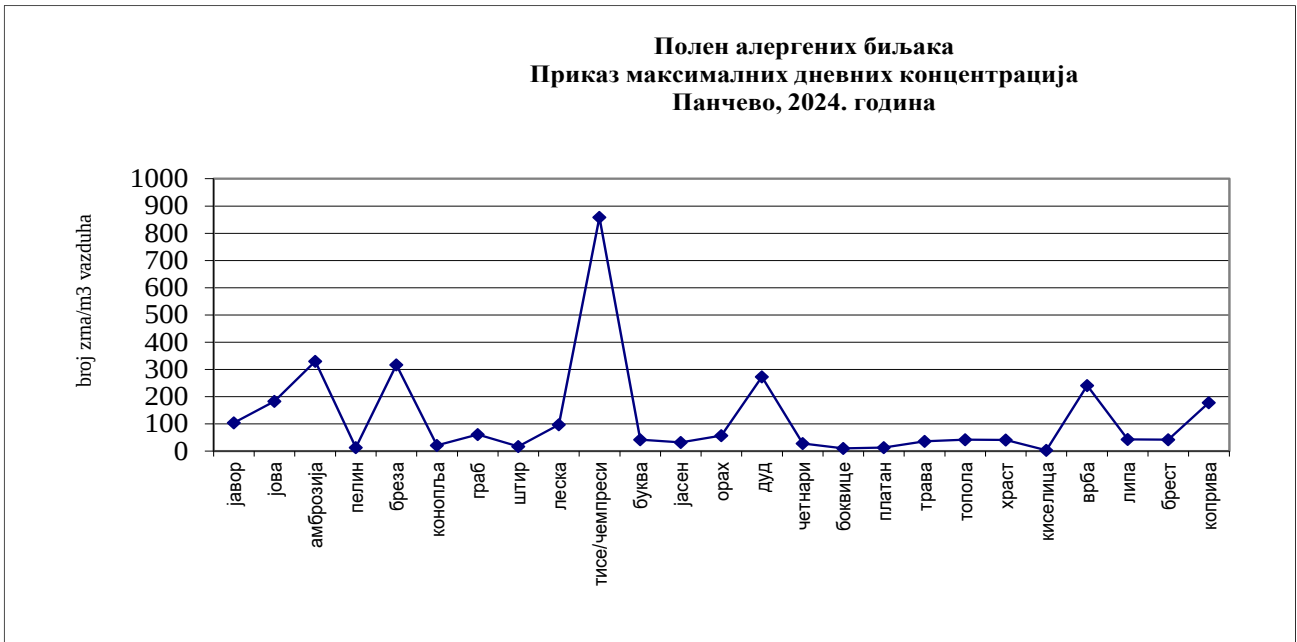
поленових зрна/m³ ваздуха), коприве (4015 Polenovih zrna/m³ ваздуха), врбе (2315 Polenovih zrna/m³ ваздуха), брезе (1722 Polenovih zrna/m³ ваздуха), дуда (1561 Polenovih zrna/m³ ваздуха), јавора (1144 Polenovih zrna/m³ ваздуха), трава (1410 Polenovih zrna/m³ ваздуха), леска (604 Polenovih zrna/m³ ваздуха).

Током мерног периода у 2024. години најдужу полинацију имале су траве (198 дана), коприве (177 дана), амброзије (129 дана), штира (113 дана), четинара (109 дана), тисе и чемпреса (94 дана), јасен (93 дана), боквица (86 дана), јавор (83 дана), врба (82 дана), конопље (81 дан), док су остале врсте алергених биљака имале мању дужину полинације (Слика 10).

Највећи број дана са концентрацијама већим од граничне вредности за полен алергених биљака забележен је за полен амброзије (35 дана), тисе и чемпреси и коприве (16 дана), врба (15 дана), брезе и дуд (7 дана), јова (3 дана), леска (3 дана), јавор (2 дана), граб (1 дан) (Слика 11).

Слика 10. Дистрибуције дужине полинације и броја дана са концентрацијама изнад граничне вредности полена алергених биљака

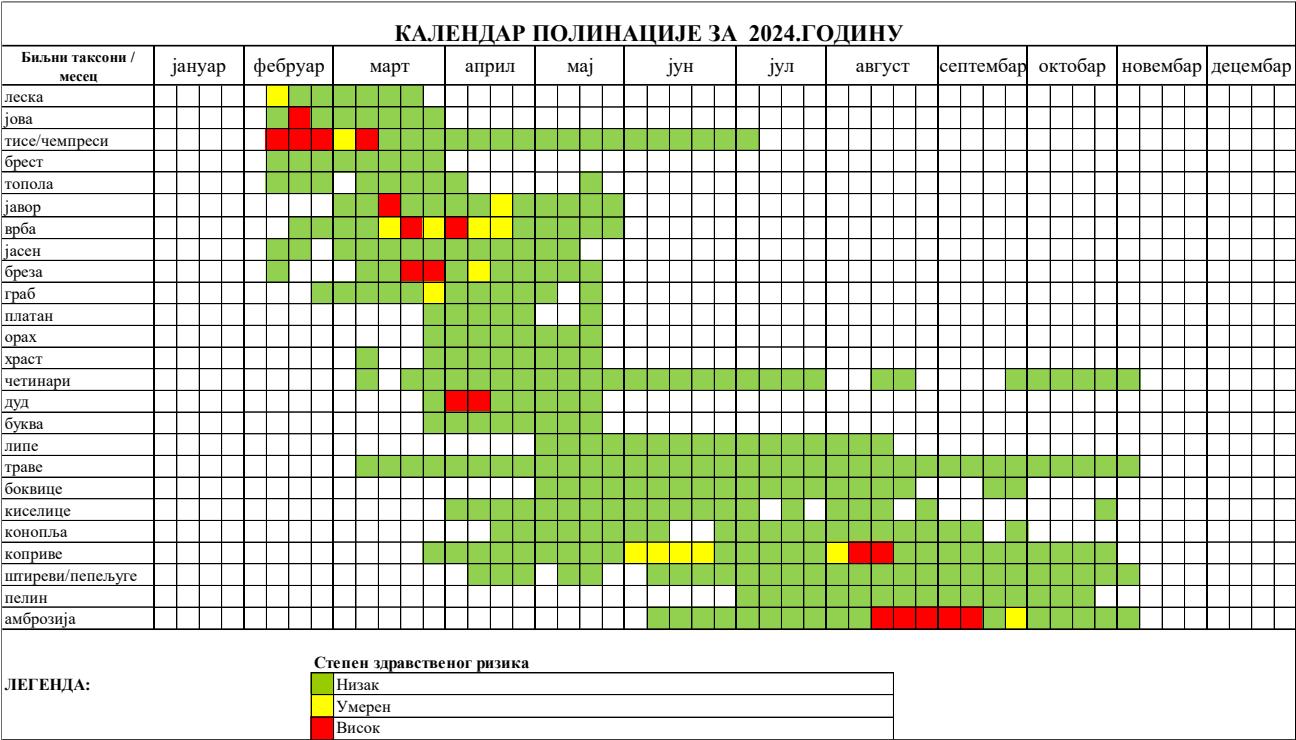

Слика 11. Максималне дневне концентрације полена алергених биљака

Највеће вредности максималне дневне концентрације имале су концентрације полена тиса и чемпреса (859 Polenovih zrna/m³ ваздуха), амброзија (330 Polenovih zrna/m³ ваздуха), брезе (317

поленових зрна/м³ ваздуха), дуд (273 Polenovih зрна/м³ ваздуха), врбе (241 Polenovih зрна/м³ ваздуха), јова (183 Polenovih зрна/м³ ваздуха), коприва (178 Polenovih зрна/м³ ваздуха), јавор (104 Polenovih зрна/м³ ваздуха), леска (97 Polenovih зрна/м³ ваздуха). Гранична вредност за концентрације полена амброзије у ваздуху се разликује од полена других врста те је потенцијални ризик од полена амброзије за појаву алергијских обољења већи него ризик истих концентрација других врста (Слика 11).

Календар полинације за 2024. годину је приказан на Слици 12.

Слика 12. Календар полинације за 2024. годину

Оцена здaвствeнoг ризикa

У периоду од 6 - 44 недеље (273 дана мониторинга) укупан број дана који је оцењен са: *умереним здaвствeним ризиком* по настанак алергијских реакција је износио за полен: амброзије 17 дана, коприве 15 дана, врба 11 дана, тиса и чeмпpесa 4 дана, дудa 3 дана, лескe 3 дана, јовe 2 дана, бpезe 2 дана, јавopa 1 дан, гpабa 1 дан,; *високи здaвствeни ризик* по настанак алергијских реакција је био за полен: амброзије 18 дана, тиса и чeмпpесa 12 дана, врба 11 дана, бpезe 5 дана, дудa 4 дана, коприве 3 дана, јавopa 1 дан, јовe 1 дан (Слика 31).

Укупан број дана који је оцењен са умереним ризиком најмање за једну врсту алергеног полена је био у периоду од 6-44 недеље 2024. године је био 43 (15,75%) дана и са високим ризиком (када је бар једна врста оцењена овом оценом) 46 (16,85%) дана, што је мање за број дана са умереним ризиком у односу на 2023. годину (280 дана мониторинга) када је било 45 (16,07%) дана и више за број дана са високим ризиком у 2023. години - 44 (15,71%) дана.

Процена утицаја на здaвљe стaнoвништвa

Обољевање становништва у вези алергених реакција и алергијских болести узрокованих алергеним поленом у ваздуху је праћено у периоду од 05.02.2024. - 03.11.2024.

За процену утицаја полена из ваздуха на здaвљe стaнoвникa, односно за појаву алергијских реакција и обољевање од алергијских болести прикупљени су подаци из 2 здaвствeнe устанoвe: из примарне здaвствeнe заштитe из Дома здaвљa (ДЗ) Панчево и његових припадајућих здaвствeних aмбулaнти и здaвствeних стaницa и једнe устанoвe сeкундaрнe здaвствeнe заштитe – Опште болнице Панчево.

Коришћени су подаци на основу радне и отпусне дијагнозе, прикупљани јединственом методологијом за следећа обољења:

- J45.0 - Астма;
- J30.1 - Алергијска кијавица узрокована поленом,
- J30.2 - Друга сезонска алергијска кијавица,
- J30.3 - Друга алергијска кијавица,
- J30.4 - Алергијска кијавица – неозначена;
- N10.1 - Акутно алергијско запаљење вежњаче ока.

Посматран је период од 05.02.2024. - 03.11.2024. када је по налогу Агенције за заштиту животне средине Републике Србије окончан мониторинг полена у њиховој мрежи.

Посматране су све врсте полена. Рађена је биваријантна корелација временских серија за обољевање у примарној здравственој заштити и обољевање у секундарној здравственој заштити са временском серијом укупних дневних концентрација полена. Подаци су сумирани на недељном нивоу због динамике пријаве пацијената здравственој служби која није уједначена на дневном нивоу (викендом се пацијенти не јављају изабраном лекару нити специјалистичким службама изузев ургентних случајева). Коришћени су програми Excel и SPSS v.22.

Резултати показују да постоји:

1) високо значајна корелација између:

- алергијских конјуктивитиса амбулантних пацијената и дневних концентрација полена јваора, бреза, конопља, граба, штира, букве, јасена, ораха, дуда, платана, топола и врба;
- алергијске астме болничких пацијената и дневних концентрација полена јавора, граба, букве, јасена, ораха, дуда, платана, храста и врба;
- алергијских ринитиса болничких пацијената и дневних концентрација полена јавора, бреза, граба, букве, јасена, ораха, дуда, боквица, платана, трава, тополе, врба и коприве;
- алергијског конјуктивитиса болничких пацијената и дневних концентрација полена јавора, бреза, граба, букве, јасена, ораха, дуда, боквица, платана, трава, врба и коприва;

2) значајна корелација између:

- алергијске астме амбулантних пацијената и дневних концентрација полена јавора, граба, букве, јасена, ораха, дуда, платана, храста, киселица и врба;
- алергијских ринитиса амбулантних пацијената и дневних концентрација полена букве, ораха, дуда и платана;
- алергијских конјуктивитиса амбулантних пацијената и дневних концентрација полена амброзија, пелина и храста;
- алергијских ринитиса болничких пацијената и дневних концентрација полена дуда, храста, липе;
- алергијских ринитиса болничких пацијената и дневних концентрација полена дуда и липе;
- алергијског конјуктивитиса болничких пацијената и дневних концентрација полена топола.

Истраживања у свету показују да је биолошко загађење ваздуха, као што је загађење поленом, исто важно као и загађење физичко-хемијским агенсима и да има значајног утицаја на здравље нарочито осетљиве популације.

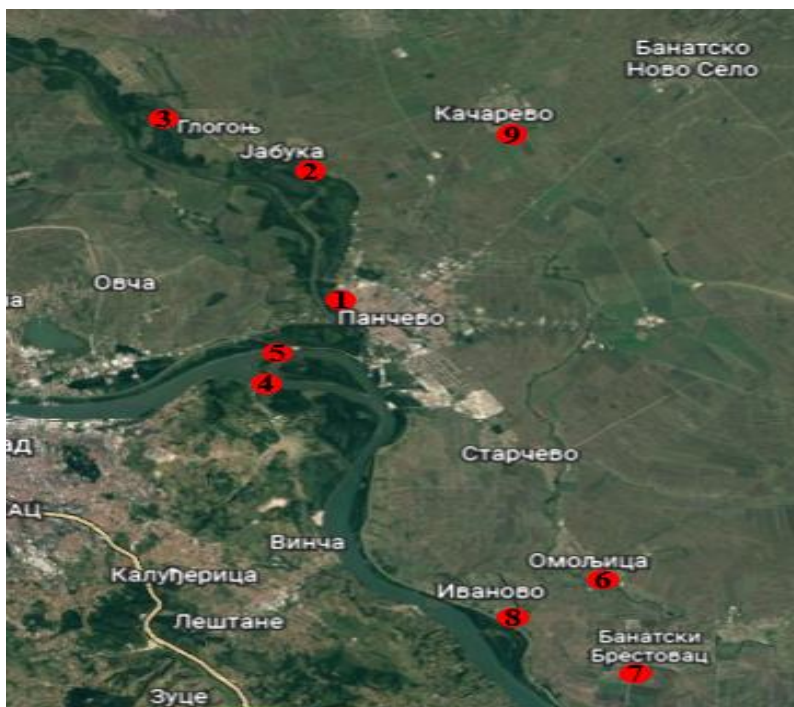
1.2. КВАЛИТЕТ ВОДА

Површинске воде

Завод за јавно здравље Панчево је у току 2024.године контролисао квалитет површинских вода и вода јавних купалишта на територији града Панчева на основу уговора о вршењу услуга испитивања квалитета површинских вода Тамиш, Дунав, Поњавица, Језеро у Качареву , Уговора о набавци услуге испитивања квалитета површинских вода (Тамиш, Дунав, Поњавица, језеро у Качареву, Иваново) број XI-13-405-70/2024 од 29.05.2024. На основу уговорене обавезе Завод за јавно здравље Панчево је доставио „Извештај о извршеним мерењима површинских вода Тамиш, Дунав, Поњавица и језеро у Качареву за сезону купања 2024 године“ бр. 01-277/12-2024 од 08.10.2024. године¹⁰, (

годишњи извештај се може наћи на адреси: <http://www.pancevo.rs/dokumenta/ekologija-dokumenti/voda/> , а извештаји мерења у различитим кампањама <https://www.pancevo.rs/lokalna-samouprava/ekologija/monitoring-vazduha/monitoring-povrsinskih-voda/>) на следећим локацијама(Слика 1.2.1.):

- река Тамиш-купалиште у Панчеву,
- река Тамиш-купалиште у Глогоњу,
- река Тамиш-купалиште у Јабуци,
- река Дунав-купалиште „Бела Стена“ лево од шпица,
- река Дунав-купалиште „Бела Стена“ десно од шпица,
- Поњавица-купалиште у Омољници,
- Поњавица-купалиште у Банатском Брестовцу,
- купалиште у Иванову,
- језеро у Качареву.

Слика 1.2.1. Мапа локација купалишта

У току сезоне купања 2024. године спроведено је укупно шест кампања са циљем да се утврди квалитет површинских вода и вода јавних купалишта.

На основу резултата лабораторијских анализа, санитарно-хигијенског надзора и упоређивањем средњих вредности параметара са најучесталијим одступањем од прописаних норми Уредбе о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл.гласник РС“ 50/2021), као и Правилника о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Сл. Гласника РС“ 74/2011) у току сезоне купања 2024. године може се закључити следеће:

Контролом хигијенских услова утврђено је да на купалиштима током 2024. године нису заступљени неопходни инфраструктурни објекти (хигијенски исправна вода за пиће, тоалети, тушеви, канте за одлагање отпада, одговарајући прилаз плажи, спасилачке службе. Најбоље стање је на језеру у Качареву и плажи на реци Тамиш у Панчеву.

Река Тамиш: у узорцима воде током сезоне купања 2024. године поједини физичко – хемијски параметри који су изнад граничне вредности у односу на критеријуме за класу I, II и III наведене Уредбе могу представљати ризик по здравље људи те се ова вода не препоручује за купање и рекреацију. Вода је у свим узорцима на купалиштима на Тамишу (у Панчеву, Јабуци и Глогоњу) била микробиолошки прихватљива за купање и рекреацију.

Река Дунав: током сезоне купања у 2024. години поједини физичко – хемијски параметри који су изнад граничне вредности у односу на критеријуме за класу I, II и III наведене Уредбе могу

представљати ризик по здравље људи те се ова вода не препоручује за купање и рекреацију. Вода је у свим узорцима на купалишту Бела стена била микробиолошки прихватљива за купање и рекреацију.

Поњавица: током сезоне купања у 2024. години поједини физичко – хемијски параметри који су изнад граничне вредности у односу на критеријуме за класу I, II и III наведене Уредбе могу представљати ризик по здравље људи те се ова вода не препоручује за купање и рекреацију. Вода је у свим узорцима на купалишту у Банатском Брестовцу била микробиолошки прихватљива за купање и рекреацију, док у једном узорку воде у Омољици је била микробиолошки оптерећена изнад граничних вредности за трећу класу еколошког статуса.

Иваново: током сезоне купања у 2024. години поједини физичко – хемијски параметри који су изнад граничне вредности у односу на критеријуме за класу I, II и III наведене Уредбе могу представљати ризик по здравље људи те се ова вода не препоручује за купање и рекреацију. Вода у једном узорку на купалишту у Иванову није била микробиолошки прихватљива за купање и рекреацију.

Језеро у Качареву: током сезоне купања у 2024. години поједини физичко – хемијски параметри који су изнад граничне вредности у односу на критеријуме за класу I, II и III наведене Уредбе могу представљати ризик по здравље људи те ова вода није била за препоруку за купање и рекреацију у првој половини сезоне купања. Вода купалишта у Качареву је била микробиолошки прихватљива за купање и рекреацију у свим узорцима.

Најлошији *индекс квалитета воде* је имала вода у Иванову, а најбољи вода Тамиша у Јабуци и језера у Качареву.

У периоду контроле квалитета површинских вода на подручју Града Панчева током 2024. године јавност је редовно информисана о резултатима испитивања, уз препоруке становништву у циљу очувања здравља људи.

Подземне воде

Током 2024. године извршено је мерење подземних вода јужно од индустријске зоне Града Панчева, тј. испитивање квалитета подземних вода, у две кампање и то прва кампања јун-јул 2024 и друга кампања октобар 2024, на основу Уговора број XI-13-405-55/2024 од 29.05.2024.год. тј. 01-257/4-2024 од 29.05.2024.год., закљученог између Града Панчева, Градске управе Панчево и Завода за јавно здравље Панчево. На основу горе наведеног уговора Завод за јавно здравље Панчево израдио је „Извештај извршеним мерењима подземних вода на простору јужно од индустријске зоне града Панчева – јун-јул 2024 - I кампања бр. 01-257/14-2024 од 16.08.2024. и Извештај извршеним мерењима подземних вода на простору јужно од индустријске зоне града Панчева, октобар 2024 - II кампања бр. 01-257/19-2024 од 07.11.2024. Завршни извештај о извршеним мерењима подземних вода на простору јужно од индустријске зоне града Панчева 2024 године 01-257/20-2024 од 14.11.2024.)¹¹, Извештаји се могу наћи на адреси: <http://www.pancevo.rs/dokumenta/ekologija-dokumenti/voda/> на следећим локацијама (Слика 1.2.2.):

- Локација PA-1, 4 пијезометра (дубине 7м, 15м, 25м и 45м) - поред Рафинерије даље од пута
- Локација PA-2, 4 пијезометра (дубине 7м, 15м, 25м и 45м) - поред Рафинерије ближе путу
- Локација PA-3, 4 пијезометра (дубине 7м, 15м и 45м) - поред ТЕ-ТО насипа
- Локација PA-4, 4 пијезометра (дубине 7м, 15м и 45м) - поред Петрохемије
- Локација P-738, 1, пијезометар, између локација III и IV
- Локација P-739, 1 пијезометар, атар испод пута од Панчева према Старчеву
- Локација „Чесма“, 1 пијезометар са леве стране пута поред чесме на улазу у Старчево
- Локација SDC-5, 1 пијезометар испред Рафинерије нафте Панчево, улаз
- Локација SDC-6, 1 пијезометар испред Рафинерије нафте Панчево, манастирска капија
- Локација Lp-720, 1 пијезометар ДВП „Тамиш-Дунав“ између насеља Старчево и Дунава
- Локација Lp-721, 1 пијезометар ДВП „Тамиш-Дунав“ између насеља Старчево и Дунава
- Локација Lp-722, 1 пијезометар ДВП „Тамиш-Дунав“ између насеља Старчево и Дунава
- Локација Pp-III-3, 1 пијезометар јужно од насеља Старчево.

Слика 1.2.2. Локације пијезометара на простору јужно од индустријске зоне града Панчева

На основу резултата испитивања узорака подземних вода из пијезометара лоцираних на простору јужно од индустријске зоне града Панчева у оквиру прве кампање спроведене јун - јул 2024. и октобар 2024., поређењем добијених вредности са ремедијационим вредностима и вредностима које могу указати на значајну контаминацију према према Уредби о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту, ПРИЛОГ 2. Ремедијационе вредности загађујућих, штетних и опасних материја у водоносном слоју („Сл.гл.РС“ 30/18 и 64/19), као и са другим релевантним прописима, може се констатовати следеће:

I КАМПАЊА – јун-јул 2024

- Локација PA-1. поред Рафинерије даље од пута, вода испитиваних узорака из пијезометара LB(PA) 1/7, LB(PA) 1/15, LB(PA) 1/25, и LB(PA) 1/45, је била *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме; једино вода испитиваних узорака из пијезометара LB(PA) 1/7 су биле **неусаглашене** са нормираним вредностима за **арсен**.

-Локација PA-2. поред Рафинерије ближе путу, вода испитиваних узорака из LB(PA) 2/7, LB(PA) 2/15, LB(PA) 2/25, и LB(PA) 2/45, је била *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;

-Локација PA-3. поред ТЕ-ТО насипа у води испитиваног узорка из LB(PA)3/7, била је *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме; LB(PA)3/25, биле *усаглашене* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме; у пијезометрима поред ТЕ-ТО насипа **нису усаглашене са ремедијационим вредностима** у LB(PA)3/7 за параметре **бензен, 1, 1-дихлоретен, винилхлорид и арсен**, у LB(PA)3/15 за параметре **1, 1-дихлоретен, винилхлорид, бензен и арсен и бензен, 1,2-дихлоретан, 1,1-дихлоретен, винилхлорид и арсен** LB(PA)3/45.

-Локација PA-4. поред Петрохемије, воде испитиваних узорака из пијезометара LB(PA) 4/7, LB(PA) 4/15, LB(PA) 4/25 и LB(PA) 4/45, биле су *усаглашене* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;

-Локација P-738 између локација 3. и 4. поред Петрохемије вода испитиваног узорка је била *усаглашена* са нормираним вредностима;

- Локација P-739 у атару испод пута од Панчева према Старчеву, узорак није узет јер је пијезометар био запушен.

- Локација „Чесма“ са леве страна пута поред чесме на улазу у Старчево, вода испитиваног узорка из пијезометра „Чесма“ је била *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;

- Локација SDC-5 испред Рафинерије нафте Панчево манастирска капија, вода испитиваног узорка из пијезометра SDC-5 је била *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;
- Локација SDC-6 испред Рафинерије нафте Панчево манастирска капија, вода испитиваног узорка из пијезометра SDC-6 је била *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;
- Локација Lp 720 пијезометар ДВП „Тамиш-Дунав“ између насеља Старчево и Дунава, вода испитиваног узорка из пијезометра Lp 720 је била *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;
- Локација Lp 722 пијезометар ДВП „Тамиш-Дунав“ између насеља Старчево и Дунава, вода испитиваног узорка из пијезометра Lp 722 је била *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;
- Локација Lp 721 пијезометар ДВП „Тамиш-Дунав“ између насеља Старчево и Дунава, вода испитиваног узорка из пијезометра Lp 721 је била *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;
- Локација Рр-III-3 јужно од насеља Старчево, вода испитиваног узорка из пијезометра Рр-III-3 је била *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;

II КАМПАЊА – октобар 2024

- Локација PA-1 поред Рафинерије даље од пута, вода испитиваних узорака из пијезометара LB(PA)1/7, LB(PA)1/15, LB(PA)1/25, и LB(PA)1/45, је била *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;
- Локација PA-2. поред Рафинерије ближе путу, вода испитиваних узорака из пијезометара LB(PA)2/7, LB(PA)2/15, LB(PA)2/25, и LB(PA)2/45, је била *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;
- Локација PA-3. поред ТЕ-ТО насипа у води испитиваног узорка из пијезометра LB(PA)3/7, је била *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме; Из пијезометра LB(PA)3/15 је била *неусаглашена* са нормираним вредностима за **бензен, 1.1-дихлоретен, винилхлорид и арсен**, у води испитиваног узорка из пијезометра LB(PA)3/25 је била *неусаглашена* са нормираним вредностима за параметар **арсен** и у води испитиваног узорка из пијезометра LB(PA)3/45 је била *неусаглашена* са нормираним вредностима за параметре **1.1-дихлоретан, винилхлорид и арсен**;
- Локација PA-4. поред Петрохемије у води испитиваних узорака из пијезометра LB(PA)4/7, из пијезометра LB(PA)4/15, из пијезометра LB(PA)4/25 и из пијезометра LB(PA)4/45, су биле *усаглашене* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;
- Локација P-738 између локација 3. и 4. поред Петрохемије, вода испитиваног узорка из пијезометра P-738 је била *неусаглашена* са нормираним вредностима за параметар **арсен**;
- Локација P-739 у атару испод пута од Панчева према Старчеву, према плану није узет узорак.
- Локација „Чесма“ са леве страна пута поред чесме на улазу у Старчево, према плану узорак није узет;
- Локација SDC-5 испред Рафинерије нафте Панчево манастирска капија, вода испитиваних узорака из пијезометра SDC-5 је била *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;
- Локација SDC-6 испред Рафинерије нафте Панчево манастирска капија, према плану узорак није узет;
- Локација Lp 720 пијезометар ДВП „Тамиш-Дунав“ између насеља Старчево и Дунава, вода испитиваног узорка из пијезометра Lp 720 је била *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;
- Локација Lp 721 пијезометар ДВП „Тамиш-Дунав“ између насеља Старчево и Дунава, према плану узорак није узет;
- Локација Lp 722 пијезометар ДВП „Тамиш-Дунав“ између насеља Старчево и Дунава, вода испитиваних узорака из пијезометра Lp 722 биле *усаглашене* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;

- Локација Рр-III-3 јужно од насеља Старчево, вода испитиваних узорака из пијезометра Рр-III-3 је била *усаглашена* са нормираним вредностима, односно ниже од граница квантификације примењених метода и лабораторијске опреме;

Концентрације свих испитиваних параметара у 2018., 2021., 2022., 2023.(I и II кампања) и 2024.(I и II кампања) години испитивања су биле значајно испод нормираних вредности, односно испод граница детекције у води из сва четири пијезометра са ове локације, изузев када је у води из пијезометра:

- LB(PA)3/7 евидентирана 2018. и 2021. повећана концентрација *живе*;
- LB(PA)3/15 евидентирана 2018. повећана концентрација *бензола*; 2018, 2021. и 2023-II испитивање *1,1-дихлоретена*; 2018, 2022, 2023-I испитивање и 2023-II испитивање *винилхлорида*; 2018. и 2021. *живе*; 2018. и 2023-II испитивање *арсена*;
- LB(PA)3/25 евидентирана 2018. повећана концентрација *бензола*; 2018. *1,2-дихлоретана*; 2018. **1,1-дихлоретена**; 2018. *трихлоретена*; 2018, 2023-I испитивање и 2023-II испитивање *винилхлорида*; 2018. и 2021. *живе*; 2018, 2022. и 2023-I испитивање *арсена*;
- LB(PA)3/45 евидентирана 2018, 2021. и 2023-II испитивање *1,2-дихлоретана*; 2018, 2021, 2022, и 2023 (I, II) испитивање *1,1-дихлоретена*; 2018, 2022, 2023-I испитивање и 2023-II испитивање *винилхлорида*; 2018, 2021, 2022 и 2023-I испитивање, *живе*; 2018, 2021, 2022 и 2023 (I, II) испитивање *арсена*; евидентирана 2024. (I, II) испитивање, повећана концентрација *1.1-дихлоретан*, *винилхлорид* и *арсен*;

На основу резултата испитивања узорака подземних вода из пијезометара лоцираних на простору јужно од индустријске зоне града Панчева у оквиру вишегодишњег праћења и поређењем са ремедијационим вредностима и вредностима које могу указати на значајну контаминацију према Уредби о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту, Прилог 2. Ремедијационе вредности загађујућих, штетних и опасних материја у водоносном слоју („Службени гласник РС“ број 30/18 и 64/19) може се закључити да на следећим локацијама у 2024. години и даље перзистирају повећане концентрације:

LB(PA) 1/7 – *арсена*

LB(PA) 3/15 – *бензен, 1,1-дихлоретен, винилхлорид и арсен*

LB(PA) 3/25 – *1,1-дихлоретен, винилхлорид, бензен и арсен*

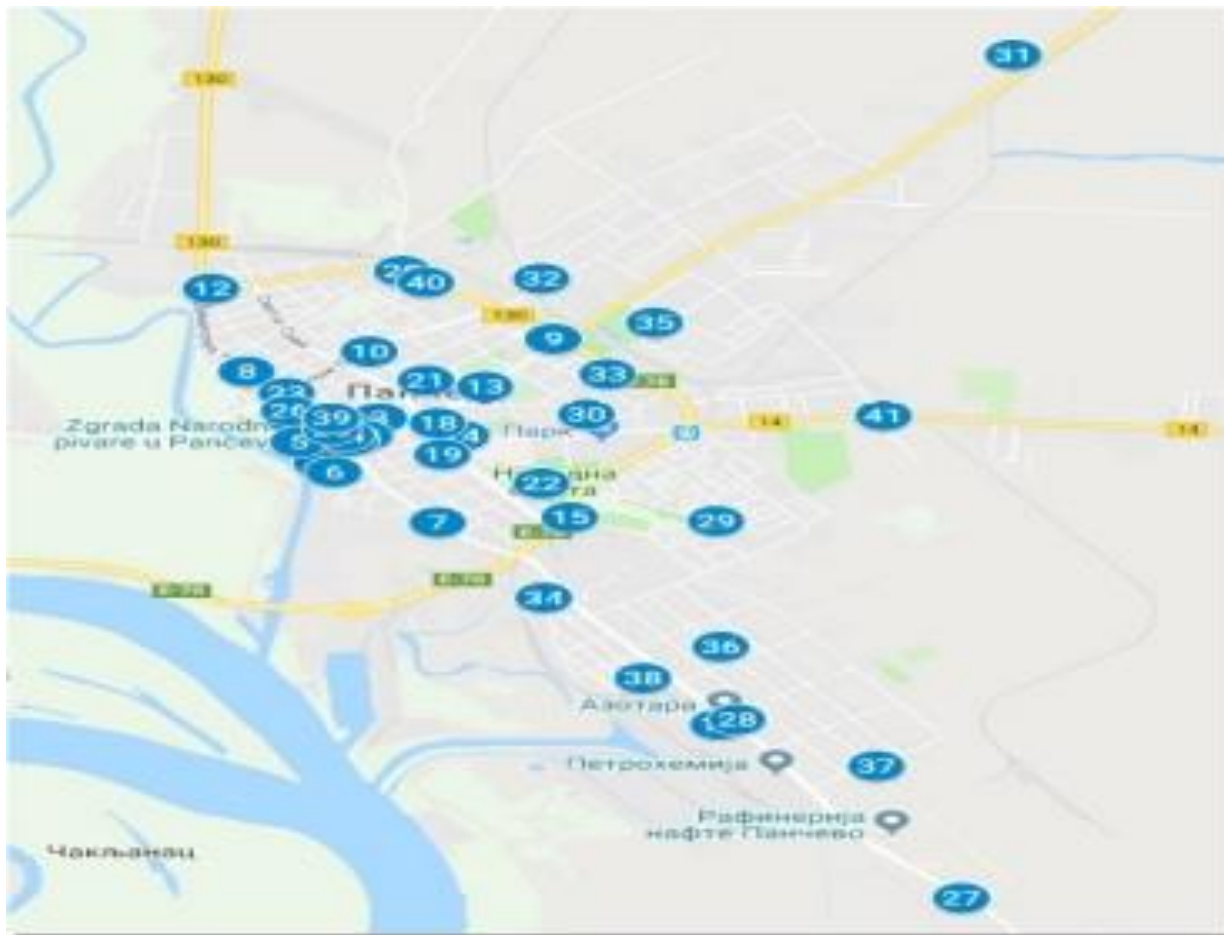
LB(PA) 3/45 – *бензен, 1,2-дихлоретан (само у првом испитивању), 1,1-дихлоретен, винилхлорид и арсен*

P-738 – *арсена*

У 2024. години није узоркована подземна вода са локације P-739. Вода са локација SDC-5, SDC-6, Lp721 и „Чесма“ према плану није узоркована само у 2024-II испитивању.

1.3. КОМУНАЛНА БУКА

Мониторинг буке, који спроводи сваке године Секретаријат за заштиту животне средине преко овлашћених институција, у 2024. години спроведен је на основу Уговора бр. XI-13-405-69/2024 од 29.05.2024. године, склопљеним између Градске управе града Панчева и Завода за јавно здравље Панчево у две кампање (пролећна и лето-јесен сезона). Комплетни извештаји се могу наћи на адреси <http://www.pancevo.rs/dokumenta/ekologija-dokumenti/zastita-od-buke/>

Слика 1.3.1. Приказ мерних места за мерење буке на територији града Панчева

Током 2024. године реализовано је систематско мерење буке у животној средини на 42 мерна места у Панчеву у току летње сезоне, у периоду од 04.07.2024. године до 09.08.2024. године и у току јесење сезоне, у периоду од 09.10.2024. године до 15.11.2024.године и достављени су извештаји о систематском мерењу буке у Панчеву 2024. година, бр. Б005 од 23.09.2024. ОБР-167¹². и бр. Б009 од 09.12.2024. године¹². Мерења су вршена по методологији прописаној важећом законском регулативом. Комплетни извештаји се могу наћи на адреси <http://www.pancevo.rs/dokumenta/ekologija-dokumenti/zastita-od-buke/>

Табела 1.3.1. Приказ мерних места за мерење буке на територији града Панчева

Р.бр.	Ознака мерног места	Зона*	Мерно место
1.	ММ 1	4	Кеј Радоја Дакића бр. 3, центар града [#]
2.	ММ 2	4	Браће Јовановића бр. 14, центар града [#]
3.	ММ 3	4	Његошева бр. 1а, центар града [#]
4.	ММ 4	5	Центар за културу, центар града [#]
5.	ММ 5	5	Мученичка бр. 6, центар града [#]
6.	ММ 6	5	Војводе Петра Бојовића бр. 20, центар града [#]
7.	ММ 7	5	Жарка Зрењанина бр. 76 (АД Ратар)
8.	ММ 8	5	Дом културе, Панчевачки пут бр.2, Старчево
9.	ММ 9	4	Стевана Шупљикца бр. 91, насеље Котеж 1
10.	ММ 10	5	Моше Пијаде бр. 69, центар града
11.	ММ 11	5	Војводе Радомира Путника бр. 4, центар града
12.	ММ 12	5	Книћанинова бр. 7а, насеље Маргита

13.	ММ 13	4	Ослобођења бр. 15, центар града (ЈКП Водовод и канализација)
14.	ММ 14	3	Милоша Требињца бр. 10, центар града
15.	ММ 15	1	Првوماјска бр. 10а, (Беоком и Беопан)
16.	ММ 16	6	Спољностарчевачка бр. 80 (ХИП Азотара)
17.	ММ 17	4	Жарка Зрењанина бр. 3, центар града
18.	ММ 18	4	Ослобођења бр. 6, центар града
19.	ММ 19	4	6.октобар бр. 9 (Очна болница), центар града
20.	ММ 20	3	Стевана Шупљикца бр. 159, насеље Котеж 1
21.	ММ 21	4	Браће Јовановића бр. 76, центар града
22.	ММ 22	1	Парк Народна Башта, центар града
23.	ММ 23	3	Моше Пијаде бр. 19, центар града
24.	ММ 24	4	Војводе Радомира Путника бр. 1, центар града [#]
25.	ММ 25	5	Трг Краља Петра I бр. 2-4, центар града [#]
26.	ММ 26	5	Светозара Милетића бр. 7а, центар града [#]
27.	ММ 27	6	Панчевачки пут бр. 169, излаз из Панчева ка Старчеву (преко пута РНП)
28.	ММ 28	3	12. Војвођанске бригаде бр. 2, насеље Војловица (преко пута ХИП Азотаре)
29.	ММ 29	2	ОШ „Мика Антић“ Душана Петровића Шанета бр. 11, насеље Стрелиште
30.	ММ 30	3	Стојана Новаковића бр. 6, насеље Тесла (поред пекаре)
31.	ММ 31	4	Новосељански пут бр. 181а (у близини фарме „Зрно“)
32.	ММ 32	4	Охридска бр. 5, насеље Кудељски насип (железнички саобраћај)
33.	ММ 33	2	ОШ „Исидора Секулић“ Сердара Јанка Вукотића бр. 7, насеље Тесла
34.	ММ 34	3	Боре Шипоша бр. 1, насеље Топола (поред објекта Сњежана)
35.	ММ 35	1	Спортски центар „Младост“, Новосељански пут бб, насеље Миса
36.	ММ 36	3	Светозара Марковића бр. 82, насеље Војловица
37.	ММ 37	3	Пољска бр. 20, насеље Војловица (ограда РНП)
38.	ММ 38	3	Ђуре Николајевића бр. 20, насеље Топола (Messer)
39.	ММ 39	5	Народни Музеј, Трг Краља Петра I бр. 7
40.	ММ 40	3	Стевана Шупљикца бр. 115, насеље Котеж (поред топлане Котеж 2)
41.	ММ41	4	Баваништански пут бр. 177 (поред стоваришта Голија)
42.	ММ42	5	Спољностарчевачка бр. 199 (Манастир Војловица-круг РНП)

Током 2024. године реализовано је систематско мерење буке у животној средини на 42 мерна места у Панчеву у току летње сезоне, у периоду од 04.07.2024. године до 09.08.2024. године и у току јесење сезоне, у периоду од 09.10.2024. године до 15.11.2024.године и достављени су извештаји о систематском мерењу буке у Панчеву 2024. година, бр. Б005 од 23.09.2024. ОБР-167¹². и бр. Б009 од 09.12.2024. године¹². Мерења су вршена по методологији прописаној важном законском регулативом. Комплетни извештаји се могу наћи на адреси <http://www.pancevo.rs/dokumenta/ekologija-dokumenti/zastita-od-buke/>

Закључак према Годишњем извештају о систематском мерењу буке у Панчеву, током летње сезоне (I Кампања) 2024. година, бр. Б005 од 23.09.2024 године¹²:

„Мониторинг буке у граду Панчеву реализован је у току летње сезоне 2024. године на 42 мерна места на којима се бука прати систематски више година.

На 9 мерних места мерење буке се одвијало радним даном и викендом. То су места која се налазе у зони градског центра (5) и пословно стамбеној зони (4), где се очекивало веће загађење буком током викенда због рада угоститељских објеката и појачане фреквенције саобраћаја и грађана у овим зонама. Мониторингом су обухваћене све акустичке зоне са различитим бројем мерних места у оквиру самих зона.

На три мерна места је мерење буке вршено симултано са аутоматским бројањем саобраћаја ради корелације вредности измереног нивоа буке и вредности добијене мерењем протока возила.

Број прекорачења граничних вредности индикатора буке у животној средини за сва три референтна временска периода је 12 (ММ 14, ММ 15, ММ 16, ММ 17, ММ 18, ММ 22, ММ 23, ММ 27, ММ 28, ММ 33, ММ 35 и ММ 38).

Број прекорачења граничних вредности индикатора буке у животној средини за референтни временски период дан је 2 (ММ 9 и ММ 41).

Број прекорачења граничних вредности индикатора буке у животној средини за референтни временски период вече је 2 (ММ 3 - викенд и ММ 24 - викенд).

Број прекорачења граничних вредности индикатора буке у животној средини за референтни временски период ноћ је 17 (ММ 3, ММ 3 - викенд, ММ 4 – викенд, ММ 8, ММ9, ММ 10, ММ 11, ММ 12, ММ 13, ММ25 - викенд, ММ 32, ММ 34, ММ 36, ММ 37, ММ40, ММ41 и ММ42).

Највећа вредност индикатора буке у животној средини за дан: L_{day} (61dB) измерена је у зони 3: чисто стамбена подручја на ММ 23- Моше Пијаде бр. 19.

Највећа вредност индикатора буке у животној средини за вече $L_{evening}$ (65dB) измерена је у зони 6: индустријска зона на ММ 27 – Панчевачки пут бр. 169.

Највећа вредност индикатора буке у животној средини за ноћ: L_{night} (70dB) измерена је у зони 4: пословно-стамбена подручја на ММ 3-викенд – Његошева бр. 1а, центар града.

Највећа вредност целодневног нивоа буке у животној средини L_{den} (75dB) измерена је у зони 4: пословно-стамбена подручја на ММ 3-викенд – Његошева бр. 1а, центар града.

Најмања вредност индикатора буке у животној средини за дан (44dB) и измерена је у зони 2 - школска зона на ММ 29 – ОШ „Мика Антић“ Душана Петровића - Шанета бр. 11, насеље Стрелиште.

Најмања вредност индикатора буке у животној средини за вече $L_{evening}$ (44dB) измерена је у зони 4: пословно-стамбена подручја на ММ 31– Новосељански пут 181 (Зрно).

Најмања вредност индикатора буке у животној средини за ноћ: L_{night} (40dB) измерена је у зони 4: пословно-стамбена подручја на ММ 24 – Војводе Радомира Путника бр. 1, центар града.

Најмања вредност целодневног нивоа буке у животној средини L_{den} (48dB), измерена је у зони 2 - школска зона на ММ 29 – ОШ „Мика Антић“ Душана Петровића - Шанета бр. 11, насеље Стрелиште.

Упоредивањем вредности целодневних индикатора буке L_{den} за период од 2020. до 2024. године по мерним местима може се закључити да су на 32 мерних места мање или приближно исте, а на 19 мерних места дошло је до благог или већег пораста.

Упоредивањем просечних вредности целодневних индикатора буке L_{den} за период од 2019. године до 2023. године (2020 – 59,96dB, 2021 – 60,01dB и 2022 – 61,2, 2023 – 60,89dB и 2024-59,23 dB) уочава се да је ниво буке из године у годину повећава, сем 2024. године где се уочава благи пад нивоа укупне буке у животној средини у односу на остале године).

Током периода 2020., 2020. и 2024. године највећи број возила забележен је на мерном месту ММ 41 – Баваништански пут бр. 177. У 2022. години највећа фреквенција саобраћаја у односу на сва предходна мерења на свим мерним местима. Бројање саобраћаја се врши у периоду од 24h у току једне сезоне мерења.

Поређење добијених резултата аутоматског мерења буке са вредностима еквивалентног нивоа буке (L_{eqT}) на самим мерним местима показује да промену интензитета саобраћаја прати и промена нивоа буке.

Од 86489 становника у граду Панчеву у летњој сезони 2024. године:

- дневном буком угрожено је 12,37% или 10699 становника,
- дневном буком веома је угрожено 8,59% или 7426 становника,
- ноћном буком угрожено је 14,02% или 12130 становника,
- ноћном буком је веома угрожено 5,98% или 5169 становника.

На основу свега наведеног може се закључити да је доминантан извор буке у Панчеву бука од саобраћаја на највећем броју мерних места и бука од индустријских постројења.“

Закључак према Годишњем извештају о систематском мерењу буке у Панчеву током јесење сезоне (II Кампања) 2024. година, бр. бр. Б009 од 09.12.2024. године ¹²:

"Мониторинг буке у граду Панчеву реализован је у току јесење сезоне 2024. године II кампања на 42 мерна места на којима се бука прати систематски више година. У овој сезони први пут је измерена бука у животној средини у 9 насељених места на територији општине Панчево.

На једном мерном месту је мерење буке вршено симултано са аутоматским бројањем саобраћаја ради корелације вредности измереног нивоа буке и вредности добијене мерењем протока возила.

Број прекорачења граничних вредности индикатора буке у животној средини за сва три референтна временска периода је 14 (ММ 8, ММ 9, ММ 14, ММ 15, ММ 16, ММ 17, ММ 22, ММ 23, ММ 27, ММ 28, ММ 33, ММ 35, ММ 40, ММ 41).

Број прекорачења граничних вредности индикатора буке у животној средини за референтни временски период дан је 6 (ММ 7, ММ 18, ММ 32, ММ 34, ММ 36 и ММ 38).

Број прекорачења граничних вредности индикатора буке у животној средини за референтни временски период вече је 0.

Број прекорачења граничних вредности индикатора буке у животној средини за референтни временски период ноћ је 12 (ММ 7, ММ 10, ММ 11, ММ 12, ММ 13, ММ 18, ММ 20, ММ 34, ММ 36, ММ 37, ММ 38, ММ 42).

Број прекорачења граничних вредности индикатора буке у животној средини у насељеним местима општине Панчево за референтни временски период ноћ је 1 (ММ 43).

Највећа вредност индикатора буке у животној средини за дан L_{day} (69dB) измерена је у зони 3 на ММ 28 – 12. Војвођанске бригаде бр. 2, насеље Војловица (преко пута ХИП Азотаре).

Највећа вредност индикатора буке у животној средини за вече $L_{evening}$ (68dB) измерена је у зони 3 на ММ 28 – 12. Војвођанске бригаде бр. 2, насеље Војловица (преко пута ХИП Азотаре).

Највећа вредност индикатора буке у животној средини за ноћ: L_{night} (62dB) измерена је у зони 1 на ММ 15 – Првوماјска бр. 10а, (Беоком и Беопан).

Највећа вредност целодневног нивоа буке у животној средини L_{den} (69dB) измерена је у зони 3 на ММ 28 – 12. Војвођанске бригаде бр. 2, насеље Војловица (преко пута ХИП Азотаре).

Најмања вредност индикатора буке у животној средини за дан L_{day} (46dB) и измерена је у зони 3 на ММ 37 – Пољска бр. 20, насеље Војловица (ограда РНП).

Најмања вредност индикатора буке у животној средини за вече $L_{evening}$ (41dB) измерена је у зони 2 на ММ 29 – ОШ „Мирослав Антић - Мика“ Душана Петровића Шанета бр. 11, насеље Стрелиште.

Најмања вредност индикатора буке у животној средини за ноћ L_{night} (36dB) измерена је у зони 2 на ММ 29 – ОШ „Мирослав Антић - Мика“ Душана Петровића Шанета бр. 11, насеље Стрелиште.

Најмања вредност целодневног нивоа буке у животној средини L_{den} (48dB), измерена је у зони 2 на ММ 29 – ОШ „Мика Антић - Мика“ Душана Петровића - Шанета бр. 11, насеље Стрелиште.

Упоредивањем вредности целодневних индикатора буке L_{den} за период од 2020. до 2024. године по мерним местима може се закључити да су на 36 мерних места мање или приближно исте, а на 5 мерних места дошло је до благог или већег пораста.

Упоредивањем просечних вредности целодневних индикатора буке L_{den} за период од 2020. године до 2024. године (2020 - 59,96dB, 2021 - 60,01dB, 2022 - 61,2dB, 2023 - 60,89dB, 2024 I - 59,23dB и 2024 II - 57,32dB) уочава се да се ниво буке из године у годину повећава, осим 2024. године где се уочава благи пад нивоа укупне буке у животној средини у односу на остале године.

Током периода 2020 - 2024. године највећи број возила забележен је на мерном месту ММ 8 (2024 II) – Новоселански пут бр. 31, а најмањи број возила је био на ММ 7 – Улица Жарка Зрењанина бр. 76 (АД Ратар) 2020. године. Бројање саобраћаја се врши у периоду од 24h.

Дат је предлог за промену мерног места ММ 7 - Жарка Зрењанина бр. 76 (АД Ратар).

Поређење добијених резултата аутоматског мерења буке са вредностима еквивалентног нивоа буке (L_{eqT}) на самим мерним местима показује да промену интензитета саобраћаја прати и промена нивоа буке.

Од 73401 становника у граду Панчеву у јесењој сезони 2024. године:

- дневном буком угрожено је 11,31% или 8300 становника,
- дневном буком веома је угрожено 7,63% или 5604 становника,

- ноћном буком угрожено је 11,88% или 8723 становника,
- ноћном буком је веома угрожено 4,84% или 3555 становника.

На основу свега наведеног може се закључити да је доминантан извор буке у Панчеву бука од саобраћаја на највећем броју мерних места и бука од индустријских постројења.“

1.4. ЗЕМЉИШТЕ

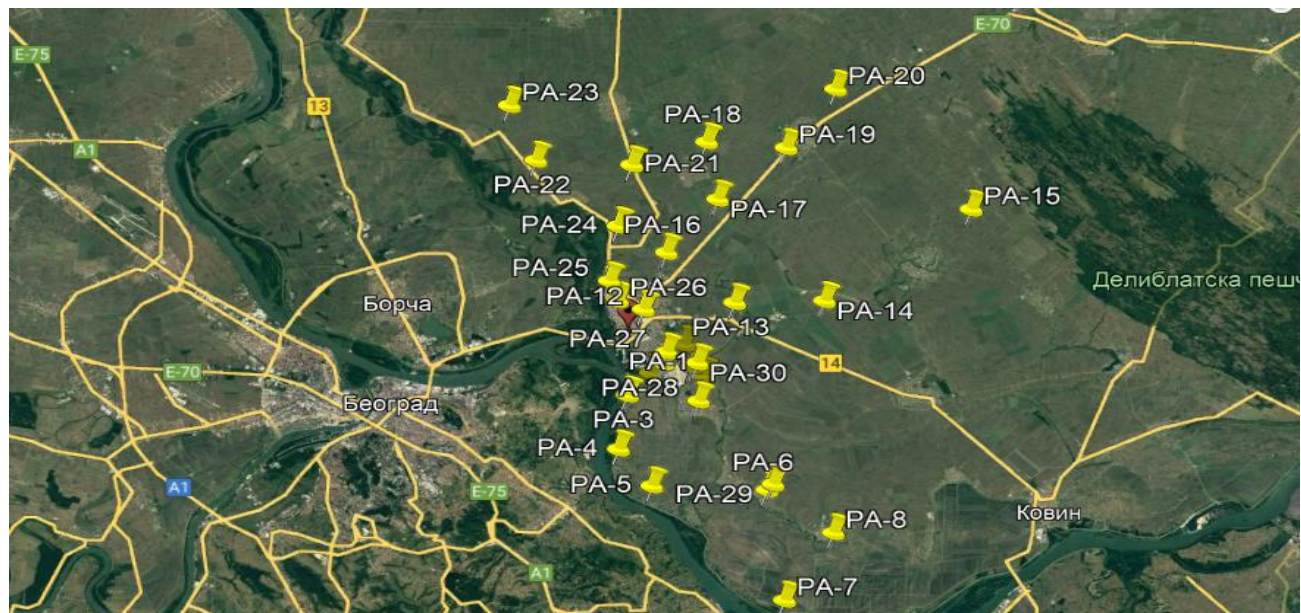
У 2024. години систематско праћење квалитета земљишта на територији Панчева се обавља на основу Уговора број XI-13-405-56/2024, од 27.05.2024. године, односно 166/24-3 од 30.05.2024., закљученог између Града Панчева, Градске управе и "Аеролаб" а.д. Београд, Београд. (Извештаји о спровођењу анализе земљишта систематског праћења квалитета земљишта на територији града Панчева бр.166/24-4 од 02.08 2024, бр.166/24-7 од 15.10 2024 и бр.166/24-9 од 12.12 2024 Сумарни извештај о спровођењу системског праћења квалитета земљишта на територији града Панчева I, II, III кампања узорковања за 2024 годину бр 166/24-10 од 20.12.2024)¹⁵. комплетни извештаји се могу наћи на адреси <http://www.pancevo.rs/dokumenta/ekologija-dokumenti/zemljiste/>

Након спроведених лабораторијских анализа израђен је Извештај о испитивању за сваки појединачни узорак (на 30 локација види Сliku 1.4.1.). Добијени резултати су додатно обрађени и анализирани поређењем са меродавном законском регулативом - Уредбом о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС“, бр. 30/2018 и 64/2019).

Током три кампање узорковања у 2024. години, већина локација испитивања се односила на земљишта која имају намену грађевинског земљишта – јавне зелене површине и делом пољопривредно земљиште. Земљишта су углавном са ниским садржајем органске материје и глине (песковита) што је имало значаја у погледу прорачуна граничних и ремедијационих вредности, које су из наведеног разлога у већини узорака биле доста ниско позициониране. Резултати лабораторијских испитивања сумирани су у извештајима о испитивању земљишта бр. 166/24-4, 166/24-6, 166/24-8 за све композитне узорке са 48 локација. Добијени резултати испитиваних параметара су поређени са граничним и ремедијационим вредностима које су дефинисане законском регулативом - Уредбом о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту (Службени гласник РС, бр. 30/2018, 64/2019). У складу са наведеном Уредбом извршена је корекција граничних/ремедијационих вредности за сваки узорак у односу на садржај глине и органске материје.

У другој и трећој кампањи испитивања за 2024. годину, 14 узорака из прве кампање, (ПА-2; ПА-5; ПА-6; ПА-7; ПА-13; ПА-14; ПА-15; ПА-17; ПА-18; ПА-20; ПА-21; ПА-22; ПА-23; ПА-25), већином пољопривредно земљиште, замењено је са 18 нових (Измена-1 КО Панчево – Хала спортова; Измена-2 КО Панчево – Спортски центар; Измена-3 КО Панчево – Фабрика сијалица Тесла; Измена-4 КО Панчево – Обала Тамиша; Измена-5 КО Панчево – Дом војске; Измена-6 КО Панчево – Градски парк; Измена-7 КО Панчево – Народна башта-барутана; Измена-8 КО Панчево – Стари бувљак; Депонија-1 Несанирана депонија - Старчево; Депонија-2 Несанирана депонија - Омолица; Депонија-3 Несанирана депонија - Иваново; Депонија-4 Несанирана депонија – Банатски Брестовац; Депонија-5 Несанирана депонија - Долово; Депонија-6 Несанирана депонија – Стара депонија - Панчево; Депонија-7 Несанирана депонија – Качарево; Депонија-8 Несанирана депонија – Банатско Ново Село; Депонија-9 Несанирана депонија - Јабука; Депонија-10 Несанирана депонија - Глогоњ), градских и депонијских локација. Такође, 7 локација (ПА-1 и ПА-27; ПА-3, ПА-4 и ПА-5; ПА-10 и ПА-11), карактерно и локацијски међусобно сличних, груписано и проширено је у 3 веће локације (ПА-1/27; ПА-3/4/5; ПА-10/11).

Резултати испитивања састава земљишта су показали да на одређеном броју локација постоје одступања у погледу садржаја испитиваних параметара (пре свега тешких метала, угљоводоника C₁₀-C₄₀) у површном слоју земљишта (на дубини h=20-30cm), у односу на прописане норме.

Слика 1.4.1. Збирни приказ локација узорковања земљишта на територији Панчева током 2024.

У првој кампањи испитивања земљишта уочава се да су се одступања односила на углавном повећани садржај тешких метала, пестицида и угљоводоника $C_{10}-C_{40}$ и они су прекорачили граничну кориговану вредност, али не и ремедијациону кориговану вредност наведену из Уредбе о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС“, бр 30/2018 и 64/2019).

У другој и трећој кампањи мерења уочавају се одступања која су се односила углавном на повећани садржај тешких метала и пестицида. (прекорачили су граничну кориговану вредност, али не и ремедијациону кориговану вредност наведену из Уредбе о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС“, бр. 30/2018 и 64/2019).

Посматрано у апсолутним вредностима концентрације наведених метала, пестицида и угљоводоника $C_{10}-C_{40}$. су углавном биле у близини граничне вредности, на нивоу уобичајених вредности за земљишта под антропогеним утицајем.

Одступање појединих параметара код тешких метала у већини испитаних узорка може се довести у вези са наменама земљишта и антропогеним утицајима из окружења, као и са саставом и текстуром земљишта, у које доминирају пескови са малим садржајем органске материје и глине што има значај за прорачун граничне и ремедијационе вредности (које су из тог разлога доста ниске), што је резултирало и већим бројем регистрованих одступања. Посматрано у апсолутним вредностима концентрације наведених метала, пестицида су углавном биле у близини граничне вредности, на нивоу уобичајених вредности за земљишта под антропогеним утицајем.

Измерене вредности за све остале испитиване параметре испитиваних узорка земљишта су усаглашене са вредностима које су прописане важећом Уредбом о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС“, бр 30/2018 и 64/2019).

Граничне минималне вредности јесу оне вредности на којима су потпуно достигнуте функционалне особине земљишта, односно оне означавају ниво на коме је достигнут одржив квалитет земљишта. Ремедијационе вредности јесу вредности које указују да су основне функције земљишта угрожене или озбиљно нарушене и захтевају ремедијационе, санационе и остале мере. Граничне и ремедијационе вредности зависе од садржаја глине и органске материје у земљишту.

Поређењем података из претходно обављених испитивања за период од 2017. до 2024. године, може се констатовати да су углавном исти параметри испитивања имали највећу учесталост одступања, како по годинама, тако и по кампањама. Од неорганских супстанци, прекорачења *никла* (Ni) и *бабра* (Cu) заступљена су у свим годинама испитивања. Поред њих уочавају се и прекорачења *цинка* (Zn),

осим у 2018. години и *баријума (Ba)* осим у 2021. години, с напоменом да је број прекорачења *баријума (Ba)* већи у периоду од 2017. до 2019., као и 2024. године. Од органских супстанци, прекорачење граничних вредности у свакој години испитивања уочава се за параметар *Сума DDE, DDD, DDT*. Осим овог параметара, кроз године се уочавају и прекорачења граничних вредности за *Индекс укупних угљоводоника C₁₀-C₄₀*.

1.5. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА

Заштита подручја је једна од најзначајнијих мера која се користи ради заштите биодиверзитета. На територији града Панчева налазе се подручја која су од значаја у погледу присутних природних врста и која су стављена под заштиту градским одлукама.

На територији града Панчева налазе се следећа заштићена природна добра: Парк природе “Поњавица”, Споменик природе “Два стабла белог јасена код Долова” и Споменик природе “Ивановачка ада”.

У току 2024. године финансирана је заштита заштићених природних добара према Програму коришћења средстава Буџетског фонда за заштиту животне средине града Панчева за 2024. годину.

На подручју Споменика природе “Ивановачка ада” налазе се следеће заштићене биљне врсте: једносемени бели глог (*Crataegus monogyna*), крушина (*Frangula alnus*) и добричица (*Glechoma hederacea*). Површина споменика природе „Ивановачка ада“ је 6,07ha са околном заштитном зоном од 8,86ha, а поверена је на управљање ЈП „Војводинашуме“, ШГ “Банат” из Панчева.

Током 2024. године заштита и уређење Споменика природе одвијала се у складу са Програмом управљања Спомеником природе “Ивановачка ада” за 2024. годину. У овој години извршено је обележавање ознака спољне границе ЗП на дужини од 1km (одржавање постојећих ознака). Управљач је вршио чување заштићеног подручја преко чувара ЗП, који је редовно обилазио СП, те стога нису утврђене бесправне радње. Праћење стања -мониторинг ретких, рањивих и угрожених врста и човекових активности бршио је чувар ЗП.

Извршено је картирање прогала (већином су обрасле интензивном лозом *Vitis riparia*) као последица ветроизвала. Утврђена је њихова тачна површина чија је санација чишћења и пошумљавања планирана у 2025. години.

Утврђено је бројно стање и регулисана су права и о бавезе новоформиране групе ауто-камп приколица на обали Дунава у непосредној близини СП “Ивановачка ада”.

Очишћено је смеће на обали Дунава.

Површина Парка природе “Поњавица” је 302,96ha, заштитна зона парка природе обухвата површину од 678,57ha, а присутне заштићене врсте су: *Мисгурнус фосилис*, *Ихобрицхус минутус*, *Аципитер аттхис*, *Хирундо рустича*, *Сахицола торгуата*, *Хипполаис иутерина*, *Сулвиа доммуиц*, *Ланис цоллурио*. Управљач ПП “Поњавица” ЈКП “Зеленило” Панчево је у 2024. години реализовао Годишњим програмом предвиђене активности:

1. Ангажована је чуварска служба која је свакодневно водила евиденцију о појавама у парку природе, контактирала са локалним становништвом, лицима затеченим у парку природе као и са надлежним инспекцијским службама. Ова служба ради на издавању дозвола за рекреативни риболов. Закључно са трећим кварталом продата је 91 дозвола за рекреативни риболов. У току 2024. године продата је 61 дозвола., што значи да је продато 30% више дозвола него у 2023. години.

2. Вршено је кошење, крчење и уклањање орезивања инвазивних врста. Уклањањем инвазивне вегетације оставља се простор домаћој, природној вегетацији да поново освоји простор. Приликом орезивања багремца (*Amorpha fruticosa*) и другог жбунастог инвазивног растиња, употребом моторних тестера, орезане гране утовариване су у камионе и одношене са лица места.

На јавном конкурс Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине ЈКП “Зеленило” је конкурисало и одобрена су му средства за набавку 4 машине -моторне косе у вредности од 300.000,00 динара које су у употреби приликом спровођења активности уклањања инвазивне вегетације.

3. Мониторинг рибљег фонда је спровођен два пута у току 2024. године од стране стручњака Природно-математичког факултета, Департмана за биологију из Новог Сада. Једном у априлу, други пут у октобру. Извештај о мониторингу ради се на сваке три године тако да ће трогодишњи извештај

бити израђен 2024. године. Мониторинг пружа податке о риболовним водама, описе локалитета, податке о саставу рибљег фонда, попис рибљих плодишта, дозвољени излов рибе по врстама и количинама рибе, као и попис потенцијалних загађивача на риболовној води. Риболовно подручје обележено је таблама израђеним у складу са чланом 2, 4 и 5. Правилника о начину обележавања рибарског подручја („Сл. Гласник РС“ бр. 16/2016).

ЈКП “Зеленило” Панчево израђује Годишњи програм управљања рибарским подручјем у у заштићеном подручју ПП “Поњавица” на које сагласност даје Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Сектор за заштиту и унапређење природних добара и биолошке разноврсности.

4. Порибљавање је извршено током децембра месеца 2024. године, на локацијама у Омољници и Банатском Брестовцу рибном млађи шарана и деверике. Извршено је порибљавање са 100кг млађи шарана и 200кг деверике и 10 оплођених смуђевих гнезда. Порибљавање је обављено у присуству надлежног инспектора Одељења за контролу заштите и коришћења природних добара и рибљег фонда Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине.

5. Пошумљавање је обављено у току децембра месеца садницама пољског јасена *Frahinus angustifolia*. Посађено је 75 дасница у близини спортског центра у насељу Омољница.

6. Током 2024. године спроведена је едукација деце и основној школи у Банатском Брестовцу, у сарадњи са ЈСА пројекта из Јапана. Том приликом деци је подељен и рекламни материјал за промоцију парка природе. Такође, чувари природе спроводили су едукацију рекреативних риболоваца на терену.

7. Током лета је извршено подводно кошење вегетације ом косачицом како би могао да се успостави проток воде на појединим деловима.

Од јуна до октобра месеца 2024. године у више наврата ињектиран је биолошки препарат у седимент водотока Поњавице на две локације у циљу испитивања могућности примене ЕМ технологије. Извештаји након извршених анализа показали су смањење биолошке потрошње кисеоника након примене препарата. Резултати микробиолошких испитивања на узорцима воде пре и после третмана микробиолошким средствима указују на значајну активност у седименту. Ињектирано је средство три пута на исте контролне тачке. То је довело до веома интензивне активности у седименту. При том процесу дошло је до стварања гасова што је довело до јаке активности из седимента у водену површину. Резултат тога је промена параметара биолошке и хемијске потрошње кисеоника. Након примене препарата, није дошло до смањења количине тешких метала, која је у границама дозвољених.

Управљач над спомеником природе “Два стабла белог јасена код Долова” је ЈКП “Долови” из Долова, а Споменик природе обухвата површину од 1042,7 m². У 2024. години остварене су активности које су биле предвиђене Годишњим програмом. Вршено је кошење око стабала и уклањање отпадака, кошење траве око стабала, утовар у приколице, санитарна сеча сувих грана, орезивање сувих грана до здравог ткива.

Шумски фонд

-У оквиру активности Унапређење шумског фонда 2024. године извршена је ревитализација заштитних зелених појасева „Војловица“ и „Топола“. Ова активност ће се наставити и у даљем периоду.

1.6. ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ

Решењем бр. II-06-020-7/2015-164 од 11.08.2015. године, бр. II-06-020-7/2015-471 од 14.12.2015. године, бр. II-06-020-2/2017-287 од 03.05.2017. године, бр. II-06-020-2/2018-309 од 09.03.2018. године, бр. II-06-020-2/2019-232 од 22.03.2019.године и II-06-020-5/2020-387 од 6.11.2020. године образована је Комисија за потврђивање изведених радова на одржавању јавних зелених површина чији је један од чланова представник Секретаријата за заштиту животне средине.

Задатак Комисије је да, на основу извршеног увида у документацију о пословима одржавања зелених површина које обављају ЈКП “Зеленило” Панчево и комунална предузећа у насељеним местима, односно месна заједница Иваново, а по потреби и другу одговарајућу документацију, као и

провером стања на терену, сачињава месечни извештај којим потврђује обим изведених радова на одржавању јавних зелених површина на територији града Панчева, у претходном месецу и даје одобрења за уклањање постојећих здравих стабала са јавне зелене површине или из дрвореда у складу са чланом 24. Одлуке о зеленим површинама на територији града Панчева ("Сл. лист града Панчева", бр. 11/15 и 38/16).

У 2024.год. ЈКП "Зеленило" Панчево одржавало је 200 ха јавних зелених површина на територији града Панчева. У граду је засађено 1897 комада.

У заштићеном зеленом појасу Топола је посађено 200 ком. ситнолисног бреста. У ветрозаштитним појасевима на путним правцима на територији града Панчева: 800 комада (600 ком. ситнолисног бреста и 200 ком. пољског јасена). У ПП "Поњавица" је засађено 75 комада пољског јасена.

1.7. УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

На основу Закона о управљању отпадом ("Сл. гласник РС" бр. 36/09, 88/10 и 14/06 и 95/18-др.закон), у Секретаријату за заштиту животне средине, као надлежном органу за издавање дозвола за управљање инертним и неопасним отпадом на територији града Панчева, по захтеву оператера издата је једна дозвола, урађене три измене дозвола због ступања на снагу новог Правилника о изгледу дозвола и укинута је једна дозвола:

-Интегрална дозвола за сакупљање и транспорт наопасног отпада на територији града Панчева, предузетнику „Марко Васић ПР трговина на велико отпацама и остацима ПАНМЕТАЛ 2024 Омољица“ ул. Милутина Миливојевића бр.9 Омољица, број: XV-23-501-31/2024 од 07.03.2024.год.

-Измена дозволе за складиштење неопасног отпада оператеру „DESANIO“ доо из Београда улица Церска бр.29, број: XV-23-501-217/2024 од 29.10.2024.год.

-Измена дозволе за складиштење и третман неопасног отпада оператеру „ОМОМЕТАЛ“ доо из Омољице улица Милутина Миливојевића бр. 5а, број: XV-23-501-221/2024 од 05.11.2024.год.

-Измена дозволе за складиштење и третман неопасног отпада оператеру „ПРОМСЕК“ доо из Панчева улица Јаношикова бр.61, број: XV-23-501-173/2024 од 07.10.2024.год.

-Укинута дозвола за складиштење неопасног отпада оператеру „ПРОМЕТАЛ НП“ из Панчева улица Спољностарчевачка бр.64, број: XV-23-501-10/2023 од 18.12.2024.год.

Издато је пет решења за сагласност на рад мобилног постројења и то:

-Оператеру „МОДЕКОЛО“ из Београда, Херцеговачка бр.13А за третман опасног и неопасног отпада мобилним постројењем у РНП, Спољностарчевачка 199, решење број: XV-23-382- 171/2024 од 22.08.2024. године.

-Оператеру „Нафтна индустрија Србије“ АД Нови Сад, Народног фронта бр.12 за чишћење резервоара сирове нафте и сепарацију нафтног уља мобилним постројењем, у кругу рафинерије нафте Панчево, Спољностарчевачка 199, решење број: XV-23-382-132/2024 од 05.07.2024. године.

-Оператеру „ЕКО МАБЕР ИНЖЕЊЕРИНГ“ из Панчева, Доситеја Обрадовића бр.14 за чишћење и уклањање дивљих депонијарасутих на пољопривредном земљишту у Банатском Новом Селу, решење број: XV-23-382-100/2024 од 22.05.2024. године.

-Оператеру „МОДЕКОЛО“ из Београда, Ђорђа Станојевића бр. 9-г за третман опасног и неопасног отпада мобилним постројењем који се генерише током 2024.,2025.,2026. године у РНП решење број: XV-23-382-66/2024 од 12.04.2024.године.

-Оператеру „ЕКО МАБЕР ИНЖЕЊЕРИНГ“ из Панчева, Спољностарчевачка бр. 153 за чишћење и уклањање дивљих депонија расутих на пољопривредном земљишту у Банатском Новом Селу, решење број: XV-23-382-28/2024 од 26.02.2024. године.

На основу члана 136. Закона о општем управном поступку ("Сл. гласник РС", бр.18/16 и 2/23), члана 58.а Закона о управљању отпадом ("Сл. гласник РС", бр.36/2009,88/ 2010,14/2016,95/2018-др.закон и 35/2023) и члана 6. став 6. Уредбе о начину и поступку управљања отпадом од грађења и рушења (Сл. гласник РС" бр. 93/2023), Секретаријат за заштиту животне средине је донео Решења о сагласности на План управљања отпадом у току 2024. године за 193 инвеститора.

На основу Закона о управљању отпадом ("Сл. гласник РС" бр. 36/09, 88/10 и 14/06 и 95/18-др.закон)

израђен је Локални план управљања отпадом на територији града Панчева од 2023-2032 године и усвојен је на Скупштини града Панчева бр. II.-04-06-6/2024-2 од 17.05.2024. године

“IPPC” дозволе

Секретаријату су поднета два захтева за издавање “IPPC” дозволе: за рад постројења Топлана Котеж – Панчево и за фарму кока носиља оператора „ТИМКОК“ доо БНС.

1.8. ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ПЛАНОВА И ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У 2024.год је у обради било 395 нових предмета, кроз обједињену процедуру мере и услови из ЗЖС су издавани за 41 предмет. Покренуто је 13 јавних набавки, 8 решења из области дозвола за управљање отпадом. У оквиру поступка процене утицаја поднето је и реализовано 17 захтева. Припремљено је 60 материјала за градско Веће и Градоначелника, издато 216 Решења на План управљања отпадом од грађења и рушења.

Издавање услова заштите животне средине за израду планских докумената

Предмет број XV-07-381-107/2024 ПГР Миса са гробљем Целина 3
-Секретаријат за заштиту животне средине Градске управе града Панчева је дао Мишљење да је сагласан са Предлогом одлуке о неприступању изради Стратешке процене утицаја измена и допуна Плана генералне регулације проширена Миса са гробљем (Целина 3) у Панчеву на животну средину.

Предмет број XV-23-381-116/2024 ПГР Целина 1-шири центар (круг обилазнице)
-Секретаријат за заштиту животне средине Градске управе града Панчева је дао Сагласаност на Предлог одлуке о неприступању изради Стратешке процене утицаја измена и допуна Плана генералне регулације Целина 1-шири центар (круг обилазнице) у насељеном месту Панчево на животну средину.

1.9. СУЗБИЈАЊЕ АМБРОЗИЈЕ

-За 2024 . год за сузбијање амброзије на јавним површинама осам сеоских ЈКП, МЗ Иваново и ЈКП "ЗЕЛЕНИЛО" су добили средства и искористили их за ту намену. ЈКП Зеленило је добило 5.300.000,00 дин, а ЈКП и МЗ по 300.000,00 дин уз обавезу достављања извештаја. ЈКП Зеленило је уз извештај доставило и мониторинг – извештај о закоровљености са ГПС координатама, фази развоја, бројности, покривности, начину третирања. Амброзија је сузбијана механички – кошењем без употребе хемијских средстава. Кошење је започето у јулу а завршено крајем септембра. Већа концентрација амброзије је детектована поред, као и на самим већим пољопривредним обрадивим површинама и око напуштених кућа.Сузбјање амброзије је извршено на 130,3 хектара.

- Спроведен је и хемијски третман амброзије на локацијама где кошење не даје задовољавајуће резултате у сузбијању ове алергене биљке на територији града Панчева са насељеним местима. Вредност уговора је 10 милиона са ПДВ. Извршено је мапирање у сарадњи са МЗ и третиране наведене локације на 92,55 хектара.

1.10. КОМАРЦИ И ДРУГИ ШТЕТНИ ОРГАНИЗМИ

- Сузбијање комараца у 2024. је настављено сузбијањем ларви са земље (на 4300 хектара), одраслих комараца са земље (11.120 хектара) као и из авиона (6.000 хектара). Подељено је 30.658 кесица ларвицида за септичке јаме, а све на основу предходно извршеног мониторинга бројности и контроле од стране Надзорног органа. Сузбијање крпеља као преносиоца Лајмске болести је вршено на 300 хектара, а по захтеву грађана на 28 локација су сузбијани други штетни организми (осе, буве и сл)

-У 2024. години настављена је системска дератизација мишолоких глодара на територији града са свим насељеним местима. Обухваћена су индивидуална домаћинства и стамбене зграде (у 50.460

јединица), нехиђијенска насеља (на површини од 315,14 хектара), неуређене зелене површине, сметлишта, депоније, гробља и др. Систематска дератизација је вршена на основу предходно извршеног мониторинга бројности и контроле од стране Надзорног органа. Дератизација је вршена у пролеће и јесен .

1.11. ЛОКАЛНИ РЕГИСТАР ИЗВОРА ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

-Обавеза града Панчева, почевши од 2011. године је вођење Локалног регистра извора загађивања животне средине, преко надлежног Секретаријата за заштиту животне средине сходно члану 75. став 1. Закона о заштити животне средине („Сл. Гласник РС“, бр.135/2004, 36/2009 и 72/2009), и Правилнику о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података („Сл. Гласник РС“, бр. 91/2010). У 2011. години је Решењем, наложено од стране инспектора за заштиту животне средине, привредним друштвима, другим правним лицима и предузетницима достава података за Локални регистар и тада је формиран Локални регистар извора загађивања у електронском облику. Сви оператери локалног регистра загађивања животне средине су у обавези да доставе своје извештаје до 31. марта 2024. године. За 2023. годину број оператера који су доставили своје извештаје је 19.

1.12. ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

Систем енергетског менаџмента

Законом о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије („Службени гласник РС“ бр. 40/2021) у члану 13. наводи се да локалне самоуправе које имају преко 20000 становника спадају у јединице локалне самоуправе које су обвезник система енергетског менаџмента. На основу тога град Панчево је у обавези да, у складу са чланом 14. наведеног закона, реализује планирани циљ уштеда који прописује Влада, именује потребан број енергетских менаџера, донесе програм и план енергетске ефикасности за град Панчево, као и да годишње доставља извештаје Министарству рударства и енергетике о потрошњи енергената и остваривању циљева садржаних у програму и плану за сваку годину.

У Секретаријату за заштиту животне средине се почетком 2017. године почело са активностима успостављања система енергетског менаџмента тако што је именован енергетски менаџер. У току 2017. године почело се са прикупљањем података о потрошњи електричне енергије, воде и осталих енергената за све јавне установе на територији града Панчева са чиме се наставило у свим наредним годинама.

Једна од важних обавеза система енергетског менаџмента (СЕМ) је попуњавање ИСЕМ базе (информациони систем енергетског менаџмента) коју Град Панчево редовно попуњава са подацима са рачуна о потрошњи електричне енергије, воде и осталих енергената заједно са свим рачунима јавног осветљења. Представници јавних установа који су прошли обуку за попуњавање ИСЕМ базе преузели су да сами попуњавају базу уз помоћ енергетског менаџера града Панчева. У 2019. години Министарство рударства и енергетике је успоставило нову СЕМИС базу која ће енергетским менаџерима служити за прослеђивање годишњих извештаја, а све у складу са Правилником о обрасцу годишњег извештаја о остваривању циљева уштеде енергије и начину његовог достављања („Службени гласник РС“, број 67/22). Извештаји се благовремено припремају и у законом задатом року прослеђују Министарству рударства и енергетике преко СЕМИС базе.

Реализација Јавних позива Министарства рударства и енергетике

Министарство рударства и енергетике (МРЕ) сваке године расписује Јавни позива за суфинансирање Програма енергетске санације стамбених зграда, породичних кућа и станова који спроводе јединице локалне самоуправе.

Јавни позив за субвенционисање енергетске санације породичних кућа и станова за 2023

Уговор о суфинансирању програма енергетске санације породичних кућа и станова који спроводи град Панчево потписан је са Министарством рударства и енергетике 20.07.2023.године на основу Јавног позива за доделу средстава за финансирање Програма енергетске санације породичних кућа и станова који спроводе јединице локалне самоуправе као и градске општине, ЈП 2/23 у сарадњи са Светском банком под називом „Чиста енергија и енергетска ефикасност за грађане у Србији“.

Укупна средства подстицаја за реализацију Програма су износила 25.000.000 динара.

Министарство се Уговором обавезало да обезбеди износ средстава подстицаја у износу од 15.000.000 динара. Сопствено учешће града Панчева у финансирању Програма је у висини од 10.000.000 динара.

Реализација наведеног уговора је трајала током целе 2024. године. У децембру је формиран Завршни извештај и послат Министарству рударства и енергетике путем мејла на сагласност. Добијена је сагласност прво за финансијски део, а затим и на целокупан извештај чиме је овај јавни позив успешно комплетиран и завршен.

Јавни позив за субвенционисање енергетске санације породичних кућа и станова за 2024

У мају 2024.године потписан је нови Уговор са Министарством рударства и енергетике за суфинансирање енергетске санације породичних кућа и станова на територији града Панчева. Планирана средства за наведени Јавни позив у 2024.год су 12.500.000,00 динара (од Министарства рударства и енергетике је опредељено 18.750.000,00 динара). Укупна средства за реализацију износе 31.250.000,00 динара.

Број примљених захтева за 2024. годину је 220. Након прегледа документације комисија је утврдила листу (прелиминарну) грађана чији су захтеви испунили услове Јавног позива и за које имамо средства и њих је тренутно 171. Тек након завршеног теренског обилазак од стране комисије моћи ће да се утврди тачан број домаћинстава којима се одобрена бесповратна средства. Са реализацијом овог ЈП наставиће се у 2025.год.

Ред.број	Број домаћинстава (породичних кућа и станова)	2023.година	2024.година
1	Број домаћинстава која су поднела пријаве на ЈП	190	220
2	Број домаћинстава којима су одобрена бесповратна средства	159	у току је обилазак домаћинстава на терену

Мере:	Број домаћинстава која су добила субвенцију (по мерама) за 2023	Број домаћинстава која су добила субвенцију (по мерама) за 2024
Замена прозора	134	у току је обилазак домаћинстава на терену
Изолација зидова	4	
Изолација крова	1	
Котао на гас	7	
Котао на пелет	2	
Топлотна пумпа	5	
Замена инсталације	5	
Соларни колектори	1	
Соларни панели	12	
Техничка документација	2	

Јавни позив за стамбене заједнице

Град Панчево учествује у Пројекту „Енергетска санација стамбених, више-породичних зграда прикључених на систем даљинског грејања – Јавни ESCO Пројекат“ који заједнички реализују Министарство рударства и енергетике, Град Панчево, ЈКП “Грејање“ и Европска банка за обнову и развој (ЕБРД).

Расписан је Јавни позив за избор стамбених заједница – кандидата за енергетску санацију стамбених и стамбено-пословних зграда прикључених на систем даљинског грејања. Право подношења пријаве имале су стамбене заједнице са територије града Панчева, које су уписане у регистар стамбених заједница у складу са Законом о становању и одржавању зграда, које су формиране искључиво у стамбеним и стамбено - пословним зградама и које имају изабраног управника или професионалног управника. Такође стамбене заједнице су морале да испуне и следеће услове:

- 1) да објекат/објекти стамбених заједница морају имати употребну дозволу или да је објекат уписан у катастар непокретности;
- 2) да објекат/објекти стамбених заједница морају бити прикључени на систем даљинског грејања;
- 3) да је одлуку о учешћу на јавном позиву донела скупштина сваке стамбене заједнице, већином коју чине најмање две трећине (2/3) укупног броја гласова при чему је неопходно да је на систем даљинског грејања прикључено минимум 70% од укупног броја станова и локала.
- 4) да објекат/објекти стамбених заједница имају специфичну потрошњу изнад 150 kWh/m²
- 5) да је минималан број пријављених за сваку стамбену заједницу је 3 (три).
- 6) да објекат није под заштитом споменика културе или под претходном заштитом

Рангирање пријављених стамбених заједница вршило се по два критеријума:

1. Специфична потрошња топлотне енергије објекта (СП). (информацију о специфичној потрошњи топлотне енергије обезбеђивало је ЈКП „Грејање“)
2. Проценат подршке власника посебних делова у односу на укупан број гласова које власници поседују (ПП)

На јавни позив се у року предвиђеном позивом јавио велики број стамбених заједница од којих су 63 стамбене заједнице испуниле услове јавног позива и оне су рангиране у складу са наведеним критеријумима. Формирана је листа стамбених заједница које ће у току 2025.године бити анализиране од ангажованих стручних лица ради израде елебората који ће садржати техничка решења и финансијску анализу трошкова.

2. ФИНАНСИРАЊЕ СИСТЕМА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Програмом коришћења средстава Буџетског фонда за заштиту животне средине града Панчева за 2024. годину планирано је коришћење средстава Буџетског фонда за заштиту животне средине основаног Одлуком о оснивању Буџетског фонда за заштиту животне средине ("Сл. лист општине Панчево" бр. 17/2007 и „Сл. лист града Панчева" бр. 8/2009, 37/12 и 7/14).

Програмом коришћења средстава Буџетског фонда за заштиту животне средине града Панчева за 2024. годину предвиђен је наставак реализације програма и пројеката започетих у претходном периоду ради решавања приоритетних активности заштите животне средине и стварања услова за решавање и других активности у наведеном периоду.

Планирана финансијска средства Фонда усмерена су на реализацију активности предвиђених локалним еколошким акционим планом општине Панчево (ЛЕАП), усвојеним на редовном заседању Скупштине општине Панчево 07.05.2004. године као и на друге приоритетне активности које се реализују у јавним комуналним предузећима и месним заједницама насељених места.

Чланом 100. Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Србије“ број 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС и 14/2016, 76/2018 и 95/2018- др. закон) прописано је да се Буџетски фонд из става 1. овог члана финансира из прихода остварених на територији аутономне покрајине, а за јединице локалне самоуправе по основу чл. 85, 85а и 87. овог закона и других извора, у складу са законом.

Истим чланом је прописано да се средства буџетског фонда користе за финансирање заштите и унапређивање животне средине, на основу утврђеног програма коришћења средстава буџетског фонда који доноси надлежни орган аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе у складу са акционим и санационим плановима из члана 68. овог закона, по претходно прибављеној сагласности Министарства о намени коришћења средстава.“

Финансијска средства Програма коришћења средстава Буџетског фонда за заштиту животне средине града Панчева за 2024. годину реализована су на следећи начин:

- Програми који се реализују у Секретаријату за заштиту животне средине Градске управе града Панчева обухватили су следеће активности:

-Контрола и заштита ваздуха и сузбијање инхалационих алергена (20.346.100,00, утрошено 14.395.309,60),

-Пренете обавезе из предходне године – Контрола и заштита ваздуха и сузбијање инхалационих алергена (5.728.586, утрошено 5.555.243,70)

-Управљање отпадом (0 утрошено 0),

-Пренете обавезе из предходне године – Управљање отпадом (1.761,615,00, утрошено 1.761,600,00,)

-Контрола и управљање отпадним водама (није у оквиру овог програма)

-Контрола и управљање водама (3.853.800,00, утрошено 3.853.647,75)

-Пренете обавезе из предходне године – Контрола и управљање водама (0, утрошено 0)

- Контрола и заштита природе, биодиверзитет, јавне зелене површине (19.205.824,00 утрошено 18.298.875,58),

- Мере адаптације на климатске промене (0)

-Контрола и заштита земљишта (1.843.800,00 утрошено 1.843.800,00),

-Пренете обавезе из предходне године – Контрола и заштита земљишта (0, утрошено 0)

- Контрола и заштита буке (2.652.300,00, утрошено 2.652.284,00)

-Пренете обавезе из предходне године – Контрола и заштита буке (0, утрошено 0)

-Контрола и заштита нејонизујућег зрачења (0),

-Информисање, едукација, промоција и популаризација заштите животне средине (5.099.800,00, утрошено 4.776.800,00),

- Остало (техничка комисија за издавање интегрисане дозволе 277.800,00 утрошено 0)

Укупно: 60,769.625,00, утрошено 53.137.560,63(87,44%)

3. ПРОЈЕКТИ И ДРУГЕ АКТИВНОСТИ

Мере за побољшање квалитета ваздуха

У циљу побољшања квалитета амбијенталног ваздуха у граду Панчеву, Програмом буџетског фонда за заштиту животне средине града Панчева за 2024. годину планирана су подстицајна средства, за коришћење гаса као енергента, у износу од 6.000.000 динара.

Наведена средства су коришћена као помоћ за прикључење индивидуалних домаћинстава на гасну мрежу, односно за суфинансирање трошкова типског гасног прикључка у току 2024. године, на тај начин што је град Панчево рефундирао део средстава утрошених у те сврхе, у износу од 40.000 динара.

На јавни позив пријављивали су се грађани, власници индивидуалних објеката, са територије МЗ Горњи Град, Стрелиште, Стари Тамиш, Војловице, Тополе, дела Мисе и дела територије МЗ Центар, Тесла и део Котежа у којима је изграђена и у употреби улична гасна инфраструктура чији је власник мреже и дистрибутер ЈП “Србијагас”, и који су потписали Уговор о прикључењу објекта корисника система на дистрибутивну мрежу са ЈП “Србијагас” у току 2024. године и уплатили у целости средства ЈП “Србијагас” за куповину типског гасног прикључка.

Заинтересовани грађани (поднето и одобрено 127 захтева) који испуњавају наведене услове обраћали су се Граду Панчеву за рефундирање дела средстава утрошених за куповину типског гасног прикључка, након чега су закључени уговори између Града Панчева и сваког наведеног грађанина појединачно, а затим су им на текући рачун уплаћивна средства у износу од 40.000 динара.

Острво за одрживи развој саобраћаја

Град Панчево и Провинција Равена (Италија) закључили су 26. марта 2013. године споразум између Провинције Равена и града Панчева о реализацији и донацији граду Панчеву за изградњу Острва за одрживи саобраћај које се састоји од фотонапонских панела и фотонапонског уређаја за напајање, повезаног на батерију за пуњење аутомобила и бицикала, у Панчеву, у оквиру програма "СЕЕНЕТ - транс локална мрежа за сарадњу између Италије и југоисточне Европе".

Предмет ове донације је надстрешница са фотонапонским панелима (соларни панели) и ветрогенераторима, 3 електрична аутомобила, 4 електрична бицикла као и уређаја за пуњење акумулаторских батерија који се напаја директно са електромереже као допунски извор напајања.

Као и предходних година, планирана средства за одржавање Острва за одрживи саобраћај су у 2024. години утрошена на редовни и ванредни сервис. Такође су на делу Острва који је намењен да се прикључују бицикли за пуњење који су добијени донацијом, постављене две утичнице које су планиране да буду доступне грађанима за општу намену за пуњење електричних бицикала и тротинета и то ће бити промовисано у 2025. години.

Паметно аутобуско стајалиште

Град Панчево је и у 2024. години у насељу поставило још једно аутобуско стајалиште у насељу Стрелиште и тако наставило са проширивањем паметних аутобуских стајалишта, као пројекат који афирмише обновљиве изворе енергије и енергетску ефикасност. Подсећамо да су у 2018. постављена три паметна аутобуска стајалишта, почетком 2020. године 2022. и 2023 по једно и 2021. године два стајалишта. Свако стајалиште садржи 2 УСБ прикључка за пуњење мобилних уређаја и сопствену ЛЕД расвету, а користи искључиво соларно пуњење.

Обележавања значајних датума.

Поводом Међународног дана чистог ваздуха, 3. новембра, организована је једнодневна ликовна радионица на тему ваздуха и предавање прилагођено деци узраста од 7 до 10 година старости (од првог до четвртог разреда основне школе) од 20 учесника, о важности ваздуха, као и изложба дечјих ликовних радова на тему ваздуха и обезбеђивање награда за најбоље дечје радове.

У школама на територији Панчева организовано је међу ученицима нижих разреда основних школа од првог до четвртог разреда цртање на тему ваздуха и аутори најбољих радова делегирани су за учешће на ликовној еколошкој радионици у просторијама Градске управе Панчево а њихови радови су били изложени у холу Градске управе.

Награде су биле пригодне у вези са употребом на ваздуху, али и у вези са ликовном радионицом односно цртањем : за групу ученика првих и других разреда за прво место је био бицикл, за друго и треће место по једна графичка табла за цртање, такође за групу ученика трећег и четвртог разреда а основне школе прва награда је такође била бицикл а за друго и треће место по једна графичка табла за цртање. Обележавање Дана чистог ваздуха је медијски пропраћено.

Широм света, 3. новембра, обележава се Светски дан чистог ваздуха, као подсетник да је ваздух за нас услов живота и као упозорење на опасности услед свакодневног прекомерног емитовања штетних материја у атмосферу. Овај дан, поставља питање и на који начин можемо да се ослободимо штетних материја емитованих у атмосферу. У свету је више од 90% популације изложено загађеном ваздуху, 9 од 10 људи удише загађен ваздух, упозоравају подаци Светске здравствене организације. Процена је да чак око 93% деце млађе од 15 година удише загађен ваздух. Суспендоване честице, азот-диоксид и приземни озон су загађујуће материје у ваздуху које су одговорне за већину случајева превремених смрти. По подацима Светске здравствене организације, око 6.000 људи у Србији годишње умре због компликација изазваних загађењем ваздуха. Према подацима Агенције за заштиту животне средине, која води национални регистар загађења, проблем са квалитетом ваздуха имају скоро све веће урбане целине у Србији.

„Дани 33ЈЗ Панчева“

Дана 01.11.2024. године обелени су „Дани 33ЈЗ Панчева“, у малој сали Градске управе. Тема је била План квалитета ваздуха (презентацију су одржали представници Института за јавно здравље Нови Сад) као и његова реализација у пракси, где је том приликом презентован Плана Квалитета ваздуха Агломерације Панчево за период 2022-2027 године са освртом на аерозагађење из 2023 (презентовали су представници секретаријата за заштиту животне средине) 33ЈЗ Панчева је дао приказ мерења квалитета ваздуха за 2023. годину коју су они мерили као стручна кућа.

Акција „Сакупи и уштеди – вреди“

- Током 2024 године, трајао је 10. циклус акције „Сакупи и уштеди – вреди“, која има за циљ еколошко описмењавање и стицање корисних еколошких навика међу целокупном школском популацијом Панчева и околних насељених места. У складу са претходним циклусима, ученици школе која прикупи највише амбалажног отпада, на крају школске године проглашавају се победницима и награђују се у складу са одобреним средствима из буџета Града. Школа победница 10. циклуса акције „Сакупи и уштеди – вреди“ ове године била је школа „ Мара Мандић “Панчево .

Конкурси за финансирање и суфинансирање пројеката и пројеката-манифестација из области заштите животне средине

У 2024.години едукативни програми из области заштите животне средине по конкурс су подржани на основу одлуке Комисије за доделу средстава по конкурс за финансирање и суфинансирање пројеката и по Конкурсу за финансирање и суфинансирање пројеката-манифестација у области заштите животне средине за 2024.годину. Подржани су пројекти и пројекти-манифестације чији се садржај односи на област заштите животне средине, према конкурсним задацима, пројекти који промовишу заштиту животне средине и конкретне активности из области заштите животне средине ,очувања и унапређења биодиверзитета, као и програми едукације и подизања свести јавности са територије Града Панчева и околних насеља, али и са територије других градова и насељених места из Србије. На адресу конкурсне Комисије је у назначеном року стигло 22 уредно затворене коверте од чега 13 предлога за Конкурс за суфинансирање пројеката и 9 предлога за Конкурс за суфинансирање пројеката-манифестација. Комисија је средства определила за 12 пројеката и 9 пројеката-манифестација.Одобрена су средства за суфинансирање у износу од 1.777.000,00 динара за 12 пројеката и 2.000.000,00 динара за пројекте – манифестације.

Пројекат Бактериолошки третман муља у „ Поњавици“

Главни циљ овог пројекта је био проналажење оптималног и одрживог решења за смањење нивоа седимента и поправљање квалитета воде заштићеног подручја „ПОЊАВИЦА“ . Мерења су показала да се у случајевима где је седимент присутан , аплицирано средство делује на очекивани начин. Дошло је до разградње органске масе која је се наталожила на зрнца песка.Уколико се прерачуна просечно смањење нивоа седимента цца 10,76 цм по м2 долазимо до израчуна да се третманом од три кампање у временском периоду од 5 месеци на 100 м2 разгради 10м3 седимента. На 1000м2 је то 100м3 седимента.

Резултати микробиолошких и физичко-хемијских испитивања, као и испитивање тешких метала у седименту 30 дана после сваког третмана су показала да се деловањем средства не нарушава квалитет воде, напротив се побољшава .То морамо имати у виду јер се је од првог третмана 25.6.2024 до задњег узорковања воде 28.8.2024 ниво у третираном подручју,а и генерално у целом подручју Поњавице смањио за 42цм.Та појава обично доведе до драстичнијег погоршаања квалитета воде(мерени параметри) што се на подручју третмана није десило. Вода је остала на нивоу II категорије квалитета.

- У новембру 2024 године је завршен Пројекат под називом „Унапређење животне средине у Панчеву, Србији кроз сарадњу академије, Градске управе, индустрије и грађана“. Пројекат је трајао од јануара 2020. до децембра 2022. године (3 године), који је продужен због пандемије Ковид до краја 2024. године. Тим поводом, у Градској управи Града Панчева 21.11.2024. године организован је завршни симпозијум, ком су присуствовали стручњаци Јапанске агенције за међународну сарадњу (ЈСА), као и представници локалне самоуправе, академских институција и цивилног сектора. На конференцији су одржане презентације у вези акционих планова свих учесника овог Пројекта.

Овим Пројектом Грађани Панчева су имали прилику да учествују у бројним едукативним радионицама о одрживом коришћењу агрохемикалија и управљању комуналним отпадом. Ученици основних и средњих школа су за то време, уз помоћ микроскопа, истраживали екосистем Парка природе „Поњавица“. Тиме су стекли практична знања о важности очувања биодиверзитета. Једној основној и једној средњој школи су поклоњени микроскопи како би могао да се и у будуће анализира планктонски свет заштићеног природног добра Поњавица.

Сprovedена су и хидрогеолошка истраживања јужне индустријске зоне Панчева која имају за циљ боље разумевање квалитета подземних вода и могућностима за њихову санацију. Анализирани су резултати подземних вода (редован мониторинг) које су узорковане из пијезометарске мреже која се налази у окружењу јужне индустријске зоне

Програм који се реализује још од 2014. године, а којим руководе Хемијски факултет, Универзитета у Београду и Асоцијација за заштиту животне средине управе Хјого из Јапана има за циљ унапређење еколошких стандарда и побољшање квалитета животне средине у Панчеву. За време сарадње, више од 30 јапанских стручњака боравило је у Панчеву и пренело своје знање о савременим методама управљања отпадом, третману комуналног и индустријског отпада, као и санацији загађених локација. Такође, више од 20 представника из Панчева и Београда било је на обукама у Јапану, где су имали прилику да се упознају са најбољим праксама у овој области.

Пројекта “Мере за унапређење квалитета ваздуха- Амброзија”:

У оквиру “Реализације Првог јавног позива за подршку и спровођење конкретних мера заштите ваздуха у јединицама локалне самоуправе“ који је расписао Програм „ЕУ за Зелену агенду“ ,Град Панчево се пријавио на јавни позив са предлогом пројекта- “Мере за унапређење квалитета ваздуха- Амброзија“/ који је одобрен. Предмет овог јавног позива је подршка спровођењу конкретних мера заштите ваздуха у јединицама локалних самоуправа које су већ израдиле Планове квалитета ваздуха или су оствариле значајан напредак у планирању квалитета ваздуха на локалу. Суфинансирање мера заштите ваздуха у оквиру пројекта „ЕУ за Зелену агенду у Србији“ је финансирала и технички подржала Делегација ЕУ у Србији коју је спровео UNDP у партнерству са Министарством заштите животне средине Републике Србије, а у сарадњи са Амбасадом Шведске и Европском инвестиционом банком (ЕИБ), уз додатна финансијска средства која су обезбедиле владе Шведске, Швајцарске и Србије.

Пројектом су појачани капацитети у механизацији тј купљене су машине које ЈКП Зеленило користи при кошењу амброзије на јавним површинама и медијском ширењу свести о штетности амброзије и њеном безбедном уклањању. Пројекат је успешно реализован завршном конференцијом 17.10.2024 године у згради Градске управе.

4. ПРИОРИТЕТНЕ ОБАВЕЗЕ И МЕРЕ У ОБЛАСТИ СИСТЕМА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Да би се даље активно и организовано деловало на све аспекте могућих утицаја и обезбедили бољи услови животне средине у Панчеву, у наредном периоду је неопходно спровести следеће активности

- Кроз интензивну сарадњу са надлежним министарствима и Владом Републике Србије настојати да се редовно реализују акциони планови за заштиту животне средине које су донеле фабрике НИС Рафинерија нафте "Панчево", ХИП "Петрохемија" и ХИП "Азотара" Панчево у циљу даљег побољшања квалитета животне средине у граду Панчеву
- Реализација активности које доприносе решавању еколошких проблема а који су предвиђени локалним акционим плановима и стратешким документима града Панчева:
 - Реализација акционих планова из Локалног и Регионалног плана управљања отпадом.
 - Ажурирање интегралног катастра загађивача на територији града Панчева у сарадњи са Агенцијом за заштиту животне средине.
 - Израда катастра јавних зелених површина, у сарадњи са ЈКП "Зеленило" Панчево.
 - Повећање укупне шумовитости подручја града Панчева.
 - Обезбеђивање подстицајних мера за коришћење гаса као енергента
- Предузимање мера и активности за побољшање енергетске ефикасности на територији града Панчева
- Израда Пројекта санације старе градске депоније
- Унапређење заштите заштићених природних добара на територији града Панчева
- Израда карти акустичког зонирања за насељена места
- Проширивање мониторинга квалитета земљишта на територији града Панчева.

Документа:

1. Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС“ бр. 11/2010, 75/2010 и 63/13)
2. „Извештај о извршеним мерењима амбијенталног ваздуха на подручју града Панчева за 2024. годину“ број 01-110/29-2024 од 30.01.2025, Завода за јавно здравље Панчево („Извештај о извршеним мерењима амбијенталног ваздуха на подручју града Панчева за 2024. годину“ бр. 01-691/10-2023 од 05.02.2025) и „Извештај о извршеним мерењима амбијенталног ваздуха у Панчеву на локацији Народна башта са проценом загађујућих материја у ваздуху на здравље становништва“, 2024. година, бр. 01-692/15-2023 од 10.02.2025.)
3. Уредба о одређивању зона и агломерација („Сл. гласник РС“, бр. 58/11 и бр 98/12)
4. Уредба о утврђивању Листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије за 2019. годину („Сл. гласник РС“, бр 11/21)
5. Уредба о утврђивању Листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије за 2020. годину („Сл. гласник РС“, бр 130/22)
6. Уредба о утврђивању Листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије за 2021. годину („Сл. гласник РС“, бр 144/22)
7. Уредба о утврђивању Листе категорија квалитета ваздуха по зонама и агломерацијама на територији Републике Србије за 2022. годину („Сл. гласник РС“, бр 93/23)
8. Закон о заштити ваздуха ("Сл. гласник РС" бр. 36/09, 10/13 и 26/21-др.закон)
9. „Годишњи извештај о резултатима испитивања алергеног полена у ваздуху на територији града Панчева и околине (за период од 05.02.2024. до 03.11.2024. године), Завод за јавно здравље Панчево
10. „Извештај о испитивању квалитета површинских вода Тамиш, Дунав, Поњавица и језеро у Качареву за сезону купања 2024 године“ бр 01-277/12-2024 од 08.10.2024. године, Завод за јавно здравље Панчево
11. „Извештај извршеним мерењима подземних вода на простору јужно од индустријске зоне града Панчева – јун-јул 2024 - I кампања бр. 01-257/14-2024 од 16.08.2024. и Извештај извршеним мерењима подземних вода на простору јужно од индустријске зоне града Панчева, октобар 2024 - II кампања бр. 01-257/19-2024 од 07.11.2024. Завршни извештај о извршеним мерењима подземних вода на простору јужно од индустријске зоне града Панчева 2024 године 01-257/20-2024 од 14.11.2024.)
12. Закључак према Годишњем извештају о систематском мерењу буке у Панчеву, током летње сезоне (I Кампања) 2024. година, бр. Б005 од 23.09.2024 године и Закључак према Годишњем извештају о систематском мерењу буке у Панчеву током јесење сезоне (II Кампања) 2024. година, бр. бр. Б009 од 09.12.2024. године
13. Програм контроле квалитета ваздуха за град Панчево за 2015 и 2016 („Сл. лист града Панчева“ бр. 24/2016),
14. План квалитета ваздуха за град Панчево (Закључак Скупштине града Панчева, бр II-04-06-3/2018-1 од 12.01.2018.године).
15. Извештаји о спровођењу анализе земљишта систематског праћење квалитета земљишта на територији града Панчева бр.166/24-4 од 02.08 2024, бр.166/24-7 од 15.10 2024 и бр.166/24-9 од 12.12 2024 Сумарни извештај о спровођењу системског праћења квалитета земљишта на територији града Панчева I, II, III кампања узорковања за 2024 годину бр 166/24-10 од 20.12.2024)
16. План квалитета ваздуха у Панчеву за период 2022-2027 (Закључак Скупштине града Панчева, бр II-04-06-5/2023-3 од 10. 07. 2023. године).

Обрађивачи:

Зденка Миљковић
Весна Јерков
Биљана Ђордан
Љиљана Дражилов
Марина Миличевић
Биљана Станковић
Милица Стаменковић
Владимир Сантрач

Секретар

Зденка Миљковић